

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Christer Persson
010 - 224 10 00 (vxl)
skane@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

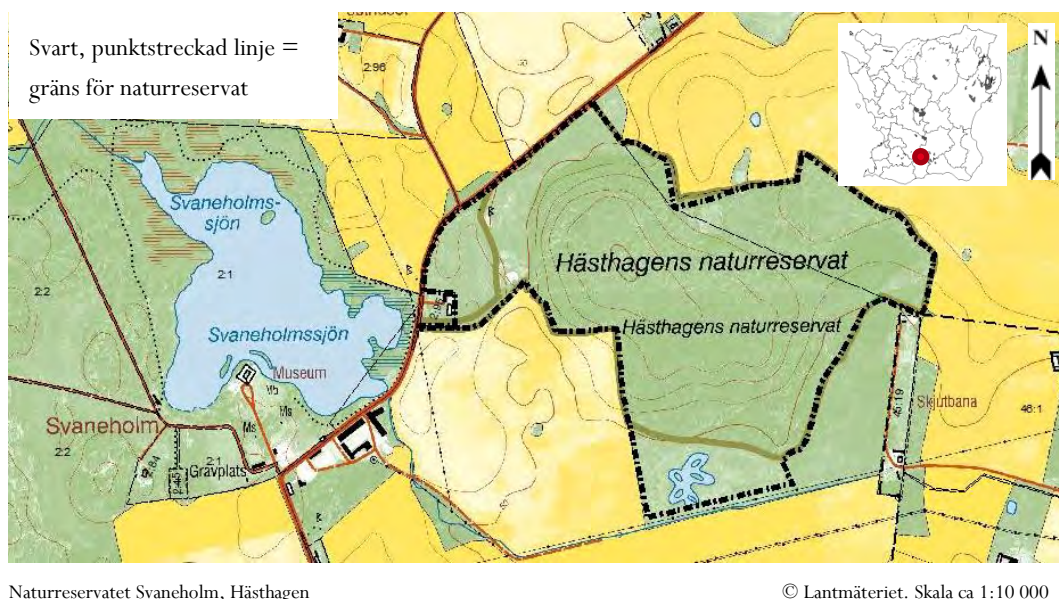
Bildande av naturreservatet Svaneholm, Hästhagen i Skurups kommun

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart punktstreckad linje på bifogad karta (Bilaga 1), som naturreservat. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

När naturreservatet vinner laga kraft upphävs, med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken, länsstyrelsens beslut från den 20 juni 1985 om bildande av naturreservatet Hästhagen (Dnr 11.1211-2183-84, 1264-206).

Med stöd av 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga 4.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn:	Svaneholm, Hästhagen
Kommun:	Skurup
DOS-ID ¹ :	1102232
N2000 ID ² :	SE0430096
Gränser:	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (Bilaga 1)
Fastigheter:	del av Skurup Svaneholm 2:2 och del av Skurup Svaneholm 2:97
Markägare:	Naturvårdsverket ³ och enskilda
Läge:	ca 1 000 meter Ö Svaneholms slott
Topografiska kartblad:	2D Tomelilla SV
Centralpunkt:	x: 40 49 21 y: 61 51 738 (SWEREF99)
Naturgeografisk region:	7, Skånes sediment- och horstområden
Vattenförekomst (HID) ⁴ :	SE 615989 – 133409 SV Skånes kalkstenar (grundvatten) SE 614941 – 135861 Sjörup (grundvatten)
Inskrivna nyttjanderätter:	Se Bilaga 3
Dikningsföretag:	Dikningsföretaget Nr 10 Sandåkra m fl. hemman år 1889 Dikningsföretaget Sandåkra-Svaneholm år 1931
Areal:	55,7 ha
Landareal:	55,7 ha varav produktiv skog 41,4 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

² ID-nummer i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

³ Fastighetsreglering pågår (överföring av mark från Lunds stifts prästlönentillgångar till Naturvårdsverket)

⁴ ID-nummer i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000

SYFTET MED NATURRESERVATET

Syftet med naturreservatet är att:

1. bevara biologisk mångfald,
2. vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
3. tillgodose områden för friluftslivet,
4. skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Precisering av syftet:

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla natur- och kulturmiljöer, såväl i form av fysiska spår som biologiskt kulturarv. Den biologiska artsammansättningen, som i hög grad är präglad av människans olika sätt att utnyttja området och utgör förutsättningar för den biologiska mångfalden, ska vårdas och bevaras. Områdets ädellövskog och andra ingående naturmiljöer samt områdets långa kontinuitet som trädbärande mark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet tillgodoses genom att:

- skogen med dessunga, flora och fauna tillåts att utvecklas fritt från ekonomiskt skogsbruk,
- löv- och ädellövskog utvecklas mot ett naturskogsliknande tillstånd,
- enstaka, äldre ädellövträd vårdas genom försiktig frihuggning,
- skötselåtgärder vidtas för att påskynda utveckling mot ett naturskogsliknande tillstånd, exempelvis genom luckhuggning och ringbarkning,
- löpande röjningar av sly som inte är bok kan vara nödvändiga för att bibehålla den örtrika boks skogen som naturtyp,
- andelen lövsumpskog och svämlövskog ökar på bekostnad av lövskog,
- barrträd avvecklas där det är möjligt,
- mängden död ved ökas och därefter kontinuerligt tillåts vara hög, även i bäckar och andra vatten,
- ädellövvirke inte får transporteras ut ur naturreservatet,
- betesmark tillåts att utvecklas till naturbetesmark, gärna med stort inslag av buskage,
- hydrologin i området förbättras genom åtgärder som motverkar avrinning,
- området görs tillgängligt så att besökare kan uppleva de värden som finns i området genom enkla anläggningar och information som inbjuder till, och underlättar, besök i området,
- anläggningar för friluftslivet har en kanaliseringseffekt i syfte att erhålla en långsiktig samexistens mellan friluftsliv och biologisk mångfald,

- anläggningar för friluftslivet underhålls väl,
- fornlämningar och andra kulturhistoriskt värdefulla element (exempelvis gränsmarkeringar i form av jordvallar) bevaras och vårdas i samråd med Kulturmiljöenheten.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

FÖRESKRIFTER FÖR NATURRESERVATET

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avverka ädellöv-/lövträd och buskar eller föra bort död ädellöv-/lövved.
2. plöja, spränga, gräva, schakta, dika, utfylla, tippa, dumpa, anordna upplag, markbearbeta eller på annat sätt skada mark, jordvallar, stengården eller småvatten,
3. uppföra byggnad eller annan anläggning, exempelvis mast, vindkraftverk eller liknande,
4. anlägga väg,
5. dra fram mark- eller luftledning,
6. dika eller dränera,
7. uppföra hägnader,
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel,
9. så eller plantera träd, buskar eller andra växter,
10. sätta ut fisk eller kräftor,
11. sätta ut eller föra in arter som inte förekommer naturligt i trakten i mark eller vatten.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. avverkning och bortförsling av avverkade barrträd i hela naturreservatet,
3. luckhuggning, plockhuggning, ringbarkning eller röjning i löv- och ädellövskog i syfte att skapa naturskogsliknande skog i områden som markerats som löv- eller ädellövskog på Bilaga 2,
4. hävd genom bete samt uppförande och underhåll av stängsel på mark som är betesmark enligt Bilaga 2,
5. återskapande eller anläggning av småvatten på mark som är betesmark enligt Bilaga 2,
6. utförande och underhåll av ridstigar, vandringsleder, rastplatser, vindskydd, cykelstigar eller andra anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet i hela naturreservatet. Jaktorn/vindskydd eller dylikt får dock inte uppföras under eller invid luftledningar,
7. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning inom hela naturreservatet,
8. åtgärder som genomförs av förvaltaren som skötsel i syfte att motverka skador som orsakas av invasiva⁵ arter, fisk eller kräftor,

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. sätta upp fasta främmande föremål så som tavla, skylt, affisch eller liknande,
2. uppföra någon form av anläggning eller placera ut för reservatet främmande föremål,
3. framföra motorfordon eller cykel annat än på av förvaltaren markerade vägar som är upplåtna för ändamålet,
4. rida eller köra med häst annat än på av förvaltaren anvisade ridleder,

⁵ Med invasiv art avses arter som kan tränga undan någon av landets egna arter eller bestånd, förändra ett helt ekosystem, vara bärare av nya sjukdomar som angriper inhemska arter, blanda sig med lokala bestånd, utkonkurrera hotade arter för resurser och livsutrymme eller hybridisera med landets egna arter

5. medföra hund (eller annat sällskapsdjur) som inte hålls i fysiskt koppel,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

6. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,
7. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar, med undantag av enstaka beläggsexemplar, under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

Undantag från föreskrifter

Föreskriften C1 och C2: anordningar i samband med orientering samt geocachar får placeras ut efter samråd med naturvårdsförvaltaren.

Föreskriften C5 gäller inte i samband med jakt som bedrivs av markägaren eller jaktarrendator.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

1. tillsyns- och förvaltningsuppdrag som utförs av tjänstemän från Länsstyrelsen inom hela naturreservatet,
2. förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta åtgärder, eller för förvaltarens tillsyn av området enligt vad som framgår av föreskrifterna under B ovan,
3. drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar, vägkanter och vägdiken. Exempel på driftåtgärder är: lagning av mindre beläggningsskador och potthål, rensning av vägtrummor, röjning och slåtter av vägkanter. Vid utförande av större åtgärder som inte är driftåtgärder ska samråd ske med Länsstyrelsen inför arbetet. Vid akuta åtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,
4. underhåll och tillsyn av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken, tillsyn, drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar såsom t ex vatten-, avlopps-, energi-, tele- och

elledningar med tillhörande anläggningar. Bestämmelserna utgör inte hinder för underhåll av ledningsgator, t ex röjning och fällning av farliga kanträd. För att kunna utföra nödvändig röjning samt annat underhåll, exempelvis utbyte av stolpar eller reparation av luftledning, får motordrivna maskiner kan framföras i, till och från ledningsgatan. Enstaka, för ledningen, farliga träd utanför skogsgatan får tas bort. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid underhållsåtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,

5. anläggning av allé utmed allmän väg.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen upplyser om att föreskrifter, med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas.

Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (13-18 §§),
- Kulturmiljölag (1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ur, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning,
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Träd och grenar som står i gränsen för naturreservatet

Träd och grenar som står i gränsen för naturreservatet och som hänger över gränsen eller på annat sätt försvårar markanvändningen på fastigheter som angränsar till naturreservatet får kapas och läggas in på naturreservatsområdet.

El- och teleledningar

Befintliga el- och teleledningar med tillhörande anläggningar får kontrolleras och efter samråd med länsstyrelsen underhållas fortlöpande. Underhållsåtgärder kan exempelvis vara att vid behov fälla farliga kanträd, röja vegetation i ledningsgator, vidta nödvändig kvistning samt annat underhåll, exempelvis i form av att byta stolpar eller reparera linor. Underhållsarbete kan även innebära behov av att ta bort framkomlighetshinder och att köra maskiner till och från ledningen samt i ledningsgatan. Avverkat virke får, efter samråd med naturvårdsförvaltaren, lämnas kvar i naturreservatet för förmultning.

Kraftledningarna omfattas Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter, ELSÄK-FS 2008:1 samt ELSÄK-FS 2010:1. Starkströmsföreskrifterna reglerar bland annat ledningskonstruktion, höjd över mark, avstånd från ledning till byggnad, brännbart upplag, parkeringsplatser, tillfartsvägar med flera verksamheter. Om marknivån under ledningen ändras måste kontakt tas med E.ON Elnät. E.ON:s befintliga elanläggningar kan bibehållas i oförändrat skick och kontroll och skötsel kan utföras i enlighet med Elsäkerhetsverkets Starkströmsföreskrifter ELSÄK-FS 2008:3, inklusive ändringar i ELSÄK-FS 2010:3.

Bestämmelserna utgör inte hinder för framtida underhåll av ledningsgator, t ex röjning och fällning av farliga kanträd. För att kunna utföra nödvändig röjning samt annat underhåll, exempelvis utbyte av stolpar eller reparation av luftledning, får motordrivna maskiner kan framföras i, till och från ledningsgator. Vidare utgör föreskrifterna inte hinder för E.ON att köra med maskiner till ledningen samt i ledningsgatan i händelse av störning eller annat reparationsarbete. E.ON samt för underhållsröjning inom en skogsgata på 40 meter för 130 kV luftledningen och 8 meter för 20 kV luftledningen. Därutöver får enstaka, för ledningen, farliga träd utanför skogsgatan tas bort.

Nätägaren ska kontaktas om en förändring av marknivån under eller bredvid kraftledningarna skulle ske, eller om anläggningar såsom vägar, parkering, vandringsleder, cykelstigar, byggnader, vindskydd, staket etc. ska anläggas.

Om stängsel ska monteras erinras om risken för spänningssättning av staket eller stängsel som sätts upp i närheten av kraftledningar. Instruktion finns enligt EBR, inskrivningsnummer 055. Fastighetsägaren ska alltid kontakta E.ON Elnät inför uppförande av stängsel i närheten av ledningarna för att få uppgifter om vilka särskilda skyddsåtgärder som eventuellt erfordras. Grindar måste sättas upp vid korsningar av ledningar för att möjliggöra åtkomst till E.ON Elnäts

anläggningar. Om vägar kommer att spärras med exempelvis bommar har nätägaren rätt till att få tillgång till nycklar eller koder så att passage för drift och underhåll av ledningen kan ske.

Om träd avverkas invid eller under elkraftledningar gäller särskilda bestämmelser (ESA⁶). Innan arbete i ledningsområdet påbörjas ska ledningsbevakning beställas. Om träd avverkas invid eller under E.ON Elnäts kraftledningar gäller särskilda bestämmelser. Innan arbete i ledningsområdet för regionnät påbörjas ska kontakt tas med E.ON för utväxling av Elsäkerhetsföreskrifter (ESA). Gällande lokalnät ska ledningsbevakning beställas via E.ON:s kundsupport.

Inför markarbeten ska Skanovas kabelanvisning kontaktas via www.ledningskollen.se

E.ON Elnät har anslutningsplikt till den som begär en elanslutning. Utökningar av elnätet ska tillståndsprövas när begäran av elanslutningar görs.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Geologi

Naturreservatet ligger inom ett geologiskt intressant och säreget landskap som är format av en stagnant (död) ismassa som legat kvar i stora delar av sydvästra Skåne under slutskedet av den senaste istiden. I detta landskap finns s.k. platåleror, vilka är unika för landet. Platålerorna har avsatts i en supraglacial⁷ issjö mot stöd av is, morän och isälvssediment runt om, och indikerar därför en mycket hög grundvattenyta i ismassan. När dödisen smälte bort kom leran att stå kvar som platåer eller som här - i reservatsområdet - som ett höjdområde. Naturreservatet ligger på cirka 65 meters höjd över havet och berggrunden utgörs av kalksten som överlagras av glacial finlera, lerig morän, kärrtorv och isälvssediment. Jorddjupet är ca 60 meter.

Grundvatten och ytvatten

Naturreservatet hör till grundvattenvattenförekomsterna SE 615989 - 133409 SV Skånes kalkstenar och SE 614941 - 135861 Sjörup och ligger i tillrinningsområdet till Dybäcksån och Skivarpsån, båda tillhörande huvudavrinningsområdet SE89090 Syd kuståar⁸. Den sydligaste delen av naturreservatet berörs av båtnadsområde till dikningsföretaget Sandåkra - Svaneholm.

Natur och markhistoria

⁶ ESA - Elsäkerhetsanvisningar

⁷ På ytan av en glaciär

⁸ Beteckningar enligt EU:s Vattendirektiv (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG)

Svaneholms slott med underlydande byar i Skurups socken är en av landets mest betydelsefulla platser med hänsyn till jordbruks-, skogsbruks- och markanvändningshistoria. Här formade godsets dåvarande ägare Rutger Macklean grunden för den landreform som bildat utgångspunkt för det svenska landskapets gestaltning och utveckling sedan tidigt 1800-tal. Reformen kom att kallas enskifte men tog sin utgångspunkt i det sena 1700-talets storskiftesförordning. Reformen berörde såväl jordbruk som skogsbruk men innebar även stora sociala förändringar. Det första skiftet påbörjades 1783 av lantmätaren Carl Gideon Wadman på uppdrag av Macklean på Svaneholms ägor. Området var då bevuxet med ek- och bokskog med inslag av bland annat al och marken utnyttjades på den tiden som sommarbetesmark.

Ett markområde benämnt Hästhagen fanns inom godsets domän redan före skiftesreformen. Detta område sammanfaller till viss del med naturreservatet Hästhagen. Hästhagen var vid tiden för skiftet, i likhet med angränsande områden åt norr och öster, trädbärande. Det var dock inte fråga om skog utan mänsklig påverkan. Tvärtom hade marken, sannolikt under mycket lång, tid påverkats av betesdrift. I norra delen av Hästhagen fanns dessutom redan vid tiden för skiftet en planterhage som troligen avsatts för trädplantering skyddad från betande djur.

Hästhagen utgjorde, liksom de intilliggande naturreservaten Norrskog och Vassen, ett av de områden som genom reformen avsattes för aktivt, för sin tid modernt skogsbruk. En grund för detta var att man upphörde med betesdriften och i stället övergick till stallfodring. Under 1800- och 1900-talet har skogen i Hästhagen i stället formats genom medvetet skogsbruk, där den tidigare markägarens (Lunds stifts Prästlönetillgångar) varsamma skogsbruk kan ses som ett led i ett kontinuerligt bruk.

Det uppväxta ädellövskog, som i dag utgör området kärna, motsvarar av allt att döma det område som vid skiftesreformen avsattes för skogsbruk. Såväl pelarskogen som det markerade brynet mot omgivande öppna marker har därmed, utöver biologiska värden, även påtagliga kulturhistoriska värden med betydande pedagogisk innebörd. På samma sätt har gränsvallar som avgränsat skogsområdet från omgivande marker, inte minst efter skiftesreformen, stora värden för att förstå den markhistoriska utvecklingen. Rester av vallarna finns kvar utmed delar av gränsen för naturreservatet.

Skogsbrukets utveckling efter enskiftesreformen är bristfälligt känd. Det aktiva skogsbruk som historiskt har bedrivits inom Hästhagen kan inte jämföras med modernt skogsbruk inriktat mot slutavverkning av stora sammanhängande områden. Det äldre skogsbruket kan vara en bidragande orsak till den särskilt värdefulla, ljuskrävande markfloran som finns i området.

Naturreservatet innehåller betydande arealer med ädellövskog som domineras av bok. Delar av naturreservatet innehåller även betesmark. De biologiska värdena i området bygger på områdets långa kontinuitet som trädbärande mark, vilket skapat livsmiljöer för ett stort antal arter som är beroende av orörd ädellövskog för att kunna utvecklas i livskraftiga populationer.

Naturreservatet utgör en del av Natura 2000-nätverket och innehåller huvudsakligen livsmiljötypen "närlingsrik bokskog" (9130) med inslag av "närlingsfattig bokskog" (9110), "svämlövskog" (9759) och "lövsumpskog" (9080)⁹.

Friluftsliv

Naturreservatet utgör en del av ett större friluftsområde kring Svaneholms slott och utnyttjas främst för vandring och ridning. Området ligger tätortsnära och kan nås med buss via lokal linje till Svaneholms slott från Skurups tätort. Vid slottet finns en stor parkeringsplats med informationsskyltar, rastplats och vindskydd.

Naturreservatet har ingen egen angöringsplats men ligger på vandringsavstånd från slottet.

SKÄL FÖR BESLUT

Naturreservatet innehåller betydande arealer med närlingsrika ädellövskogar som domineras av bok. I området finns även lövskogar och betesmarker. Området har mycket lång kontinuitet som trädbärande mark och innehåller livsmiljöer och arter som är beroende av naturskogsliknande ädellöv- eller lövskog för att kunna utvecklas i livskraftiga populationer.

Naturreservatet innehåller livsmiljöer och arter som är förtecknade i Bilaga 1 och Bilaga 2 i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, främst närlingsrik bokskog (9130) ca 34,7 ha, närlingsfattig bokskog (9110) ca 0,1 svämlövskog (9750) ca 0,9 ha och lövsumpskog (9080) ca 0,4 ha respektive barbastell (*Barbastella barbastellus*).

De prioriterade bevarandevärdena består framför allt i att långsiktigt skydda områdets långa kontinuitet som trädbärande mark och att utveckla fullgod bevarandestatus för de ädellövskogar som förekommer i naturreservatet. Vidare ska förvaltningen av syfta till ett långsiktigt bevarande av kulturhistoriskt värdefulla företeelser som finns i naturreservatet, främst förekomsten av skog samt kvarvarande spår efter skiftesreformen. Områdets stora betydelse för det rörliga

⁹ Beteckningar hämtade ur Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

friluftslivet ska bevaras och utvecklas på ett sådant sätt att så många friluftsintressen som möjligt kan utnyttja området utan att natur- och kulturvärdena påverkas negativt.

Naturreseptatet ingår i ett område som är:

- ”värdeetrakt för ädellövskog” utpekad i Strategi för formellt skydd i Skåne 2006.
- riksintresse för rörligt friluftsliv, (4 kap. 2§ miljöbalken), Sjö och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne.
- värdefullt naturområde (Klass 1, särskilt höga naturvärden) enligt Naturvårdsprogram för Skurups kommun 2014.
- område med naturvärde enligt länets naturvårdsprogram, område 7. Svaneholm och Hästhagen.
- riksintresse för naturvård (3 kap. 6§ miljöbalken), Backlandskapet söder om Romeleåsen.
- riksintresse för kulturmiljövard (3 kap. 6§ miljöbalken), Slottslandskap i övergångsbygden mellan slätten och risbygden kring Svaneholms slott av medeltida ursprung,
- delvis naturreseptat sedan 1985,
- innehåller ett naturminne (ett bokträd) beslutat av Länsstyrelsen i Malmöhus län den 25 juni 1909,
- delvis strandskyddat enligt 7 kap.13 och 14 §§ miljöbalken (endast vid vägen den västligaste delen av naturreseptatet)

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreseptat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Området är prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för skogsskydd. Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen ”Levande skogar” och ”Ett rikt växt- och djurliv”.

Länsstyrelsens bedömning är att det föreligger synnerliga skäl för att med stöd av 7 kap. 7§ miljöbalken upphäva länsstyrelsens beslut från den 20 juni 1985 om bildande av naturreseptatet Hästhagen (Dnr 11.1211-2183-84, 1264-206). Upphävandet kompenseras genom att det nya naturreseptatet innebär en väsentlig utökning av den skyddade arealen samt att det innehåller ett tydligare syfte samt de föreskrifter som är nödvändiga för att uppfylla syftet med naturreseptatet.

INTRESSEPRÖVNING

Länsstyrelsen finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

KONSEKVENsutREDNING

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar i allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

ÄRENDETS BEREDNING

Naturreservatet Hästhagen bildades genom länsstyrelsens beslut den 20 juni 1985.

I samband med genomförandet av det s.k. Sveaskogspaketet (senare ESAB-paketet)¹⁰ övertog Naturvårdsverket under 2014 del av fastigheten Skurup Svaneholm 2:2 för naturvårdsändamål genom markbyte med Lunds Stifts Prästlönetillgångar. Fastigheten ligger delvis inom det befintliga naturreservatet men omfattar även ett större, angränsande område.

Länsstyrelsen har under 2016 upprättat förslag till beslut med tillhörande skötselplan för området. Sakägare har genom kungörelsedelgivning förelagts att yttra sig över förslagshandlingarna under perioden 18 mars – 25 april 2016. Det visade sig senare att fastighetsförteckningen från Lantmäteriet saknade uppgifter om ett dikningsföretag vars båtnadsområde berörs av naturreservatet. Företrädare för dikningsföretaget har förelagts att yttra sig över handlingarna under sommaren 2018.

¹⁰ Riksdagsbeslut 2010 (prop. 2009/10:169, bet 2009/10:NU22, rskr. 2009/10:384) att bemyndiga regeringen att överföra fastigheter med produktiv skogsmark från Sveaskog AB till staten. För att genomföra överföringen bildade Sveaskog under 2011 bolaget Ersättningsmark i Sverige AB (ESAB). ESAB likviderades under 2012 varvid skogsmarken överfördes till staten med Naturvårdsverket som förvaltande myndighet. Under 2014 genomförde Naturvårdsverket markbyte med Lunds stifts prästlönetillgångar varvid bland annat del av fastigheten Skurup Svaneholm 2:2 överfördes till Naturvårdsverket i utbyte mot ESAB-fastigheter belägna i Osby kommun.

Yttrande har lämnats av E.ON, Havs- och vattenmyndigheten, Lunds Botaniska förening, Naturvårdsverket, Puggehatten (Skånes Mykologiska Förening), SGU, Skanova, Skurups kommun och Trafikverket. Samtliga tillstyrker att naturreservatet bildas. Hänsyn har tagits till inkomna synpunkter.

Länsstyrelsen har avvaktat med att fatta beslut om att bilda det nya naturreservatet tills att intrångsfrågorna har lösts vilket är skälet till att ärendet har dragit ut på tiden.

SKÖTSELPLAN OCH FÖRVALTNING AV RESERVATET

Skötselplan

Enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen utgör en del av detta förslag till beslut, Bilaga 4.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med berörda markägare, djurhållare, nyttjanderättsinnehavare, myndigheter och andra berörda vid utövande av förvaltningen.

ÖVERKLAGANDE

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se Bilaga 5.

UPPLYSNINGAR OM ERSÄTTNINGSTALAN

Sakägare som inte träffat överenskommelse om ersättning eller inlösen kan väcka talan enligt 31 kap miljöbalken mot staten i mark- och miljödomstolen för att domstolen ska avgöra frågan om ersättning. Ansökan om ersättningstalan måste lämnas inom ett år efter att reservatsbeslutet vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägare rätten till ersättning. Ansökan ska ställas till mark- och miljödomstolen i Växjö.

Det finns också möjlighet för sakägare att förhandla med länsstyrelsen, eller av länsstyrelsen utsedd förhandlare, om frivillig överenskommelse om ersättning inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.

KUNGÖRELSE

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sökande och sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

UNDERSKRIFTER

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, kulturmiljödirektör Mats Riddersporre, länsassessor Caroline Tornhill och byrådirektör Christer Persson, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

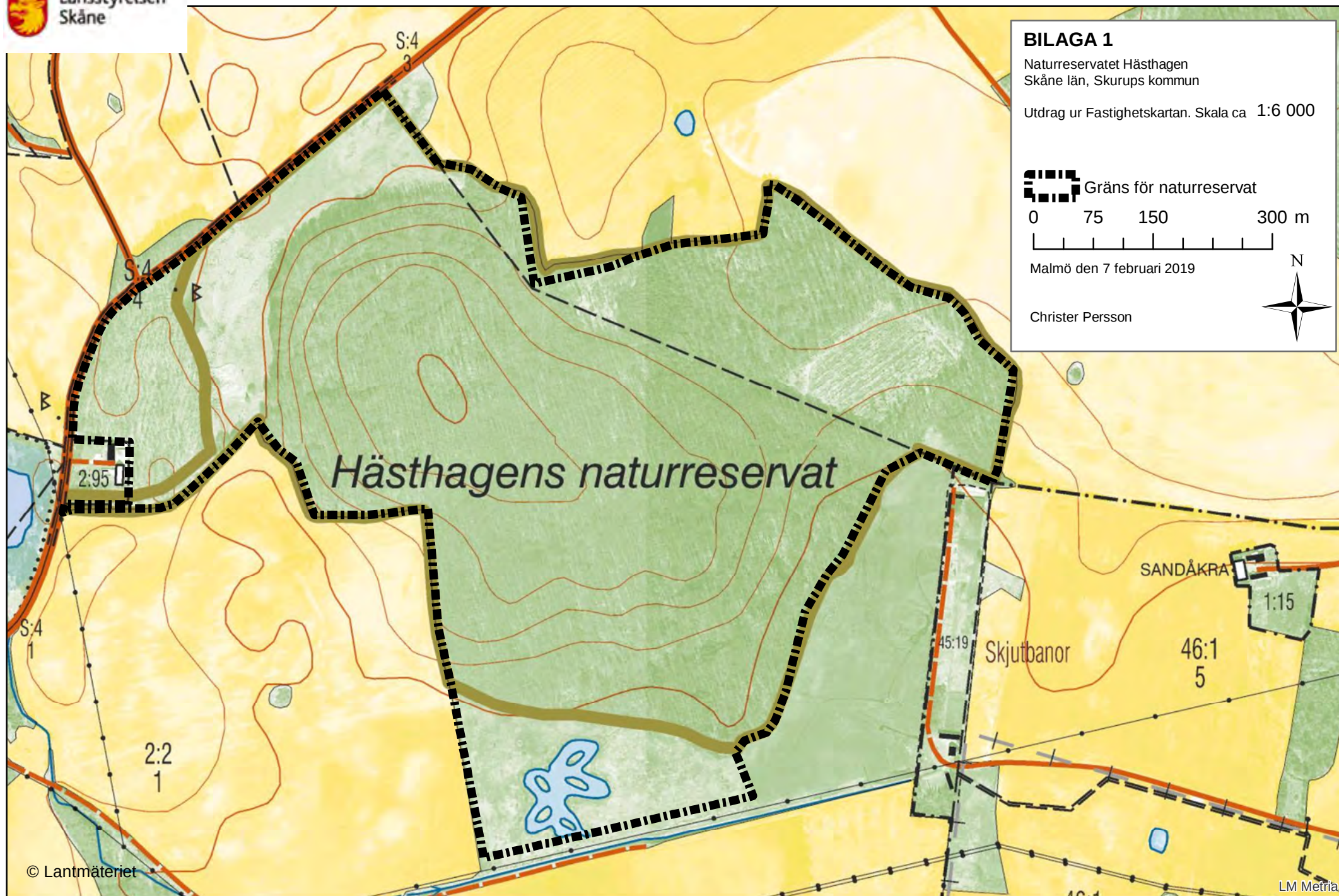
Ola Melin

Christer Persson

Bilagor

1. Karta som visar naturreservatets gränser
2. Karta rörande föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.
3. Fastighetsförteckning (publiceras ej)
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar
6. Sändlista (publiceras ej)

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

BILAGA 2

Karta rörande föreskrifter
meddelade med stöd av
7 kap. 6§ miljöbalken
om markägares och
annan sakägares rätt
att tåla visst intrång

Naturreseptatet Svaneholm, Hästhagen
Skåne län, Skurups kommun

Utdrag ur Fastighetskartan.
Skala ca 1:6 000

0 50 100 200 m

- Gräns för naturreseptat
 - Diken
 - Gammal brukningsväg
 - Ädellövskog
 - Lövskog
 - Betesmark
 - Vatten
 - Vägområde
 - Informationsskylt, Angöringsplats
 - Stig
 - Naturminne
- 1A = Skötselområdesnummer

Länsstyrelsen
Skåne

Bilaga 4

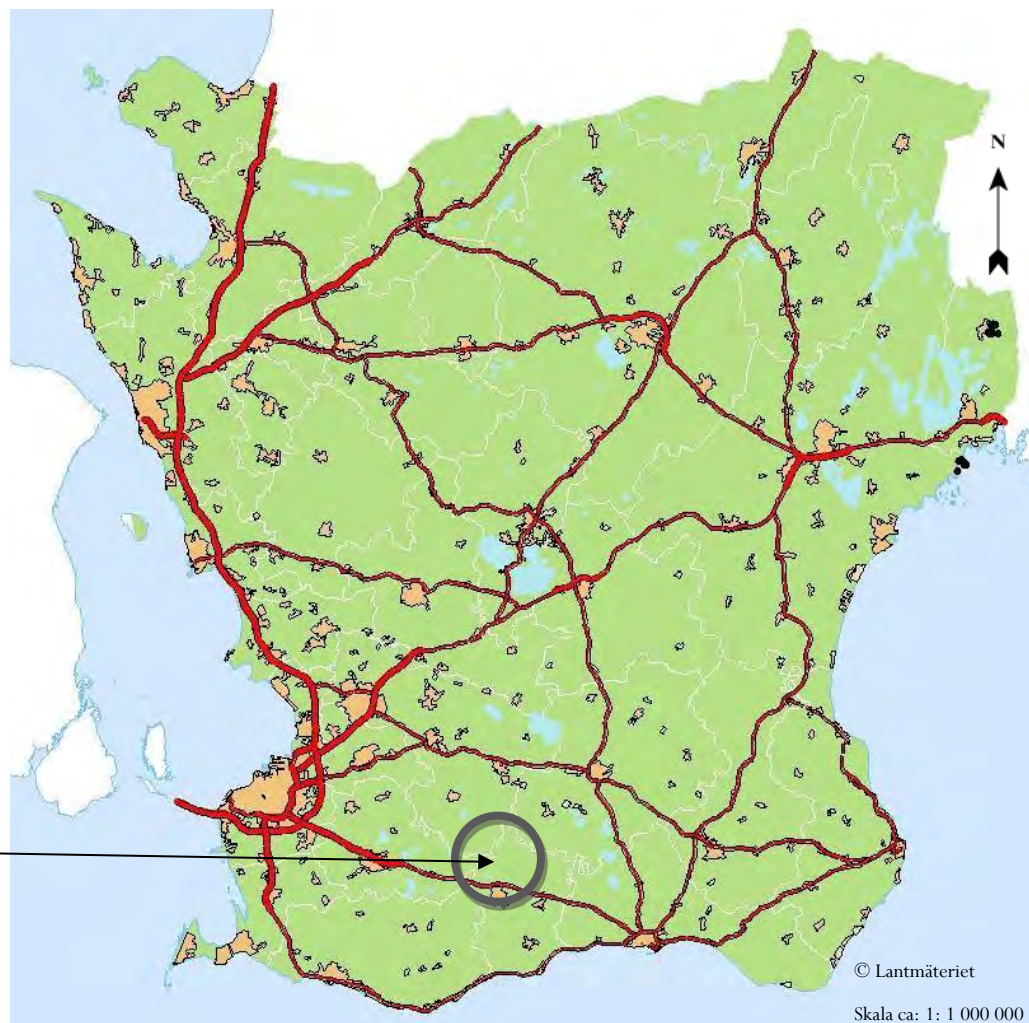
Skötselplan för naturreservatet Svaneholm, Hästhagen

Skåne län, Skurups kommun

2019-02-07

Naturreseptat
Svaneholm, Hästhagen

Titel: Skötselplan för naturreseptat Svaneholm, Hästhagen

Utgiven av: Länsstyrelsen Skåne

Författare: Christer Persson 2016 (delvis efter underlag av äldre skötselplan författad av Mats Lindeskog)

Beställning: Länsstyrelsen Skåne
Miljöavdelningen
205 15 Malmö
Telefon 010-22 41 100

Copyright: Länsstyrelsen Skåne

Diarienummer: 511-7133-2016, 1264-206

ISBN: xxx-xx-xxxxx-xx-x

Rapportnummer: xxxx:xx

Layout: Christer Persson

Tryckeri, upplaga: Länsstyrelsen Skåne

Tryckår: 2016

Foto: Christer Persson, 2016-03-06

Omslagsbild: Död ved i Hästhagens naturreseptat, 2016-03-06

Innehållsförteckning

1. SYFTET MED NATURRESERVATET	4
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	5
2.1 Administrativa data	5
2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning	5
2.3 Översiktlig beskrivning av områdets bevarandevärden	10
2.3.1 Geovetenskapliga, biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden	10
2.3.2 Friluftsliv	16
2.3.3 Inventeringar, underlagsmaterial m.m.	16
3 PLANERAD MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL	17
3.1 Övergripande bevarande-/kvalitetsmål	17
3.2 Generella riktlinjer och åtgärder	18
3.2.1 Biologiska värden	18
3.2.2 Kulturmiljövärden	19
3.2.3 Övrig mark, anläggningar och nyttjanderätter	19
4 MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN	20
4.1 SKÖTSELOMRÅDE 1, Ädellövskog	20
4.2 SKÖTSELOMRÅDE 2, Lövskog	24
4.3 SKÖTSELOMRÅDE 3, Betesmark	28
4.4 SKÖTSELOMRÅDE 4, Övrig mark	30
5 SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER	33
5.1 GENERELL SAMMANSTÄLLNING AV PLANERINGSOMRÅDEN	33
5.2 PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	34
6 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV	35
6.1 Övergripande kvalitetsmål	35
6.2 Riktlinjer och åtgärder	35
6.2.1 Tillgänglighet	35
6.2.3 Information	36
6.2.4 Utmärkning av naturreservatets gräns	36
7 JAKT, FISKE OCH INVASIVA ARTER	36
8 UPPFÖLJNING AV NATURVÄRDEN	37
9 REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN	37
10 FINANSIERING AV FÖRVALTNINGEN	37
10.1 Ekonomisk utredning	37
10.2 Finansiering av förvaltningen	37
11 KÄLLOR	38

BILAGOR

A. Topografisk karta. B. Ekonomisk karta. C. Pågående markanvändning. D. Planerad markanvändning
E. Skötselplanekarta. F. Natura 2000 värden

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

1. bevara biologisk mångfald,
2. vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
3. tillgodose områden för friluftslivet,
4. skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Precisering av syftet:

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla natur- och kulturmiljöer, såväl i form av fysiska spår som biologiskt kulturarv. Den biologiska artsammansättningen, som i hög grad är präglad av människans olika sätt att utnyttja området och utgör förutsättningar för den biologiska mångfalden, ska vårdas och bevaras. Områdets ädellövskog och andra ingående naturmiljöer samt områdets långa kontinuitet som trädbärande mark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet tillgodoses genom att:

- skogen med dess funga, flora och fauna tillåts att utvecklas fritt från ekonomiskt skogsbruk,
- löv- och ädellövskog utvecklas mot ett naturskogsliknande tillstånd,
- enstaka, äldre ädellövträd vårdas genom försiktig frihuggning,
- skötselåtgärder vidtas för att påskynda utveckling mot ett naturskogsliknande tillstånd, exempelvis genom luckhuggning och ringbarkning,
- löpande röjningar av sly som inte är bok kan vara nödvändiga för att bibehålla den örtrika bokskogen som naturtyp,
- andelen lövsumpskog och svämlövskog ökar på bekostnad av lövskog,
- barrträd avvecklas där det är möjligt,
- mängden död ved ökas och därefter kontinuerligt tillåts vara hög, även i bäckar och andra vatten,
- ädellövvirke inte får transporteras ut ur naturreservatet,
- betesmark tillåts att utvecklas till naturbetesmark, gärna med stort inslag av buskage,
- hydrologin i området förbättras genom åtgärder som motverkar avrinning,
- området görs tillgängligt så att besökare kan uppleva de värden som finns i området genom enkla anläggningar och information som inbjuder till, och underlättar, besök i området,
- anläggningar för friluftslivet har en kanaliseringseffekt i syfte att erhålla en långsiktig samexistens mellan friluftsliv och biologisk mångfald,
- anläggningar för friluftslivet underhålls väl,
- fornlämningar och andra kulturhistoriskt värdefulla element (exempelvis gränsmarkeringar i form av jordvallar) bevaras och vårdas i samråd med Kulturmiljöenheten.

2. BESKRIVNING AV OMRÅDET

2.1 Administrativa data

Namn	Svaneholm, Hästhagen
Kommun	Skurup
DOS-ID	1102232
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga A)
Fastigheter	Skurup Svaneholm 2:2 (del av) och Skurup Svaneholm 2:97 (del av)
Markägare	Naturvårdsverket ¹ och enskilda
Läge	ca 1 000 meter V Svaneholms slott
Topografiska kartblad	2D Tomelilla SV
Ekonomiska kartblad	2D1a Kämparp och 2D0a Skurup
Centralpunkt	x: 40 49 21 y: 61 51 738 (SWEREF99)
Naturgeografisk region	7, Skånes sediment- och horstområden
Grundvattenförekomst (HID)	SE 615989 – 133409 SV Skånes kalkstenar SE 614941 – 135861 Sjörup
Inskrivna nyttjanderätter	Se Bilaga 3 i reservatbeslutet
Gemensamhetsanläggningar	Se Bilaga 3 i reservatbeslutet
Dikningsföretag	Sandåkra-Svaneholm (båtnadsområde)
Areal	55,7 ha
Landareal	55,7 ha varav produktiv skog 41,4 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning

Naturreseptatet ligger på mark som tidigare har hört till Svaneholms gods. Godset har anor från medeltiden. Sätessgårdan låg under 1400-talet i Skurups by. En ny sätessgård etablerades då Svaneholms slott uppfördes under 1530-talet av Mourids Jepsen Sparre. Svaneholms slott med underlydande byar i Skurups socken är en av landets mest betydelsefulla platser med hänsyn till jordbruks-, skogsbruks- och markanvändningshistoria. Rutger Macklean, som ägde fastigheten 1782 – 1816, formade då grunden för den landreform som bildat utgångspunkt för det svenska landskapets gestaltning och utveckling sedan tidigt 1800-tal. Reformen kom att kallas enskifte men tog sin utgångspunkt i det sena 1700-talets storskiftesförordning. Reformen berörde såväl jordbruk som skogsbruk men innebar även stora sociala

¹ Fastighetsreglering pågår (överföring av mark från Lunds stifts prästlönetillgångar till Naturvårdsverket)

förändringar. Det första skiftet påbörjades 1783 av lantmätaren Carl Gideon Wadman på uppdrag av Macklean på Svaneholms ägor. Området var då bevuxet med ek- och bokskog med inslag av bland annat al och marken utnyttjades som sommarbetesmark.

Ett markområde benämnt Hästhagen fanns inom godsets domän redan före skiftesreformen. Detta område sammanfaller till viss del med naturreservatet Hästhagen. Hästhagen var vid tiden för skiftet, i likhet med angränsande områden åt norr och öster, trädbärande. Det var dock inte fråga om skog utan mänsklig påverkan. Tvärtom hade marken, sannolikt under mycket lång, tid påverkats av betesdrift. I norra delen av Hästhagen fanns dessutom redan vid tiden för skiftet en planterhage som troligen avsatts för trädplantering skyddad från betande djur.

Storskifteskartan från 1785-1787, bild 1, visar naturreservatets ungefärliga läge. Namnet på naturreservatet har hämtats från den här kartan. Större delen av naturreservatet utgjordes då av trädbärande mark med inslag av våtmarker i söder. Det fanns ingen bebyggelse i området. Skifteshandlingarna beskriver Hästhagen som en "vacker pinnmark mittuti men något avfälld och backig åt västra och södra sidorna" som utnyttjades till sommarbete för gårdens kreatur och var "överallt med dels gammal och dels yngre ek- och bokskog tätt beväxt samt med alebuskar i kärren". En "planterhage" fanns i norra delen av Hästhagen "avfälld med ek- och bokskog samt hasselbuskar tätt beväxt". Skogsytan var då större och omfattade även området väster om nuvarande skogsområdet ända fram till landsvägen samt ytor i norr och sydväst som numera är åker.

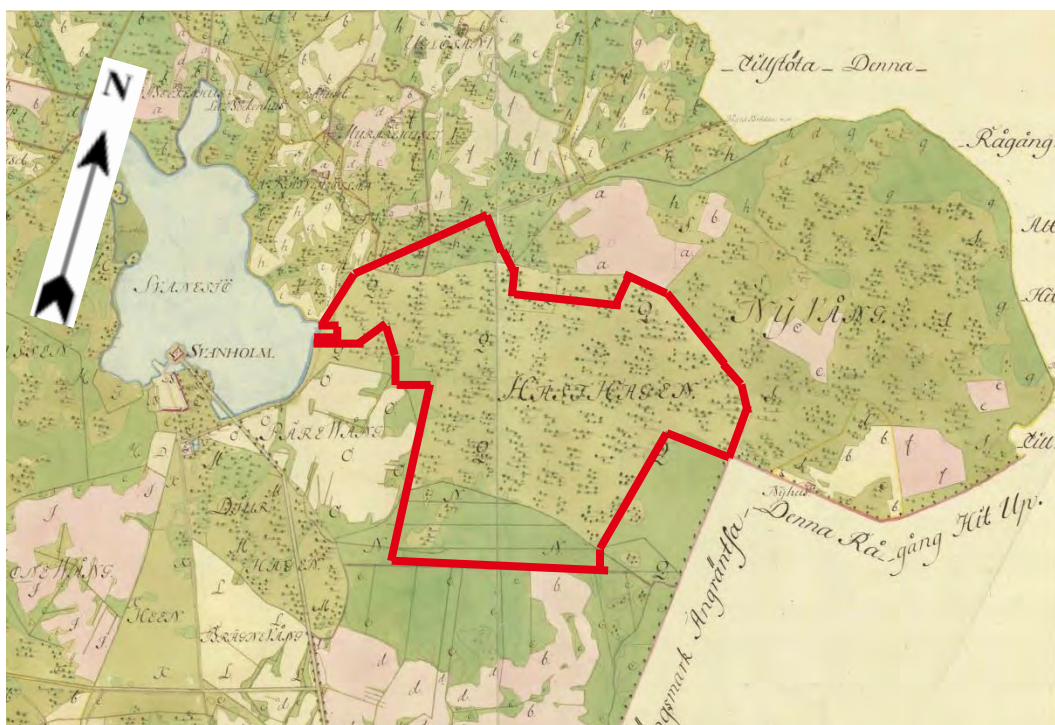

Bild 1. Skifteskarta från 1785-1787. Röd linje visar naturreservatets ungefärliga läge
© Lantmäteriet. Skala ca 1:12 000

Hästhagen utgjorde, liksom de intilliggande naturreservaten Norrskog och Vassen, ett av de områden som genom reformen avsattes för aktivt, för sin tid modernt skogsbruk. En grund för detta var att man upphörde med betesdriften och i stället övergick till stallfodring. Under 1800- och 1900-talet har skogen i Hästhagen i stället formats genom medvetet skogsbruk, där den tidigare markägarens (Lunds stifts prästlönetillgångar) varsamma skogsbruk kan ses som ett led i ett kontinuerligt bruk. Svaneholms skogar samlades genom skiftet till fem områden, Norrskog, Söderskog, Wassen, Nyvång och Hästhagen. Mark som avsattes som skog vid skiftet var i många fall avgränsad av jordvallar. Rester av vallarna finns kvar utmed delar av gränsen för naturreservatet.

1861 upprättades en rågångskarta som i detalj beskriver avgränsningen av skogen. Naturreservatets ungefärliga läge på rågångskartan från 1861 framgår av bild 2.

Av rångskartan framgår bland annat att stora delar av området utgjordes av trädbärande mark. Jordbruksmark fanns i den norra och centrala delen av naturreservatet. På kartan finns också vattendrag och diken markerade.

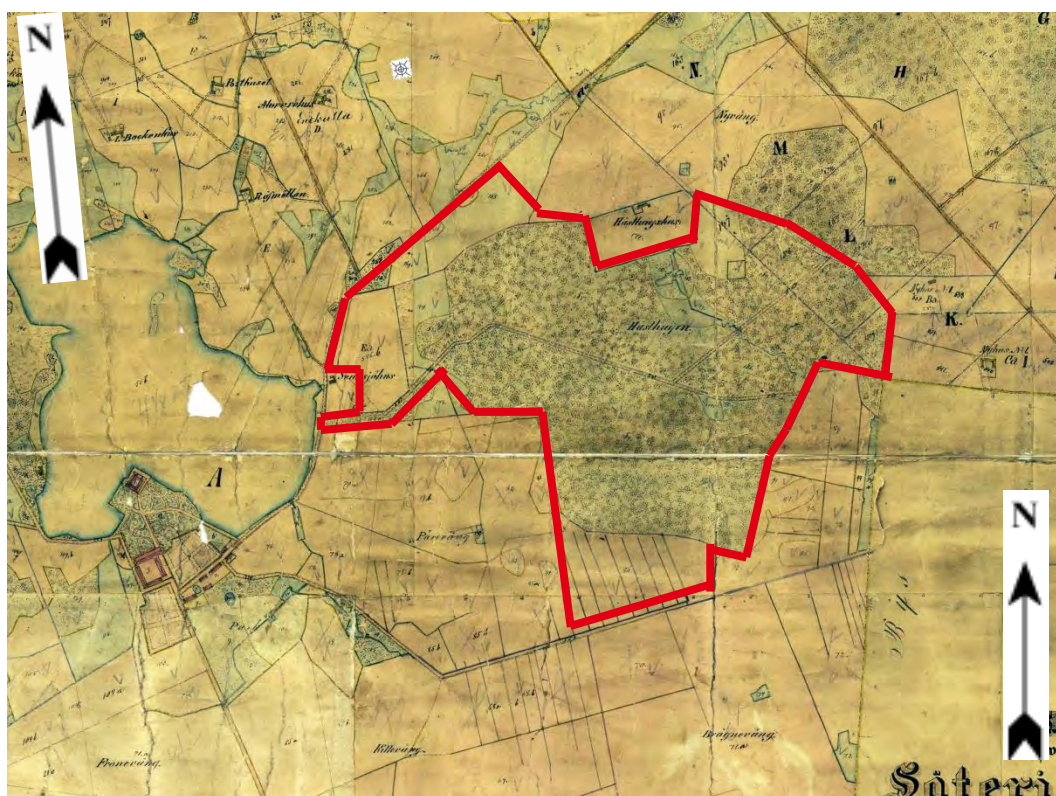

Bild 2. Rågångskarta från 1861. Röd linje visar naturreservatets ungefärliga läge
© Lantmäteriet. Skala ca 1:10 000

Det uppväxta ädellövskog, som i dag utgör områdets kärna, motsvarar av allt att döma det område som vid skiftesreformen avsattes för skogsbruk. Såväl pelarskogen som det markerade brynet mot omgivande öppna marker har utöver biologiska värden, även påtagliga kulturhistoriska värden med betydande pedagogisk innebörd. På samma sätt har gränsvallar som avgränsat skogsområdet från omgivande marker,

inte minst efter skiftesreformen, stora värden för att förstå den markhistoriska utvecklingen.

Skogsbrukets utveckling efter enskiftesreformen är bristfälligt känd. Det aktiva skogsbruk som historiskt har bedrivits inom Hästhagen kan inte jämföras med modernt skogsbruk inriktat mot slutavverkning av stora sammanhängande områden. Det äldre skogsbruket kan vara en bidragande orsak till den särskilt värdefulla, ljuskrävande markfloran som finns i området.

Naturreseptatet innehåller betydande arealer med ädellövsog som domineras av bok. Delar av naturreseptatet innehåller även betesmark. De biologiska värdena i området bygger på områdets långa kontinuitet som trädbärande mark, vilket skapat livsmiljöer för ett stort antal arter som är beroende av orörd ädellövsog för att kunna utvecklas i livskraftiga populationer.

Av Häradsekononiska kartan från 1910 – 1915, bild 3, framgår att större delen av naturreseptatet då utgjordes av skog, delvis med inslag av barrträd. I norr, söder och väster fanns jordbruksmark. Flera brukningsvägar genomkorsade skogen, vilka numera återfinns i mer eller mindre förfallet skick (bild 6).

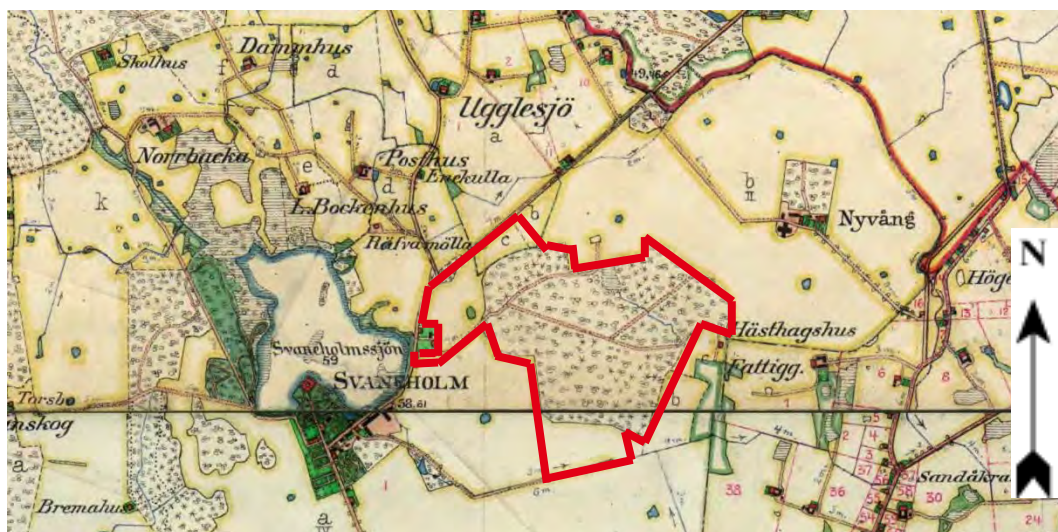

Bild 3. Häradsekononisk karta från 1910-1915. Röd linje visar naturreseptatets ungefärliga läge.
© Lantmäteriet. Skala ca 1: 20 000

Godset har haft fem ägare efter Macklean. 1935 avstyckades fastigheterna från godset och såldes till privata ägare.

På flygfotot från 1940 (bild 4) framgår att områden kring alkärret i norra delen av reseptatet då var avverkade. Sedan dess har flera granplanteringar funnits i reseptatet, bland annat ett 2,5 hektar stort område i den östra delen, på platsen för ett bokbestånd som stormföll 1967. Nya stormar har drabbat granplanteringarna hårt och numera har i stort sett all gran ersatts med planterad ädellövsog. Ett grustag i slutningen i reseptatets nordvästra del som är synligt på 1940 års flygfoto

är i dag återbeskogad med ädellövs-kog. Torvtäkt har troligen bedrivits i ett alkärr i reservatets norra del.

Bild 4. Flygbild från 1940. Gul linje visar naturreservatets ungefärliga läge.
© Lantmäteriet. Skala ca 1: 10 000

Delar av naturreservatet förvärvades av Lunds stifts prästlönetillgångar 1964. Därefter har det bedrivits ett varsamt skogsbruk i delar av området fram till idag. Naturvårdsverket förvärvade stiftets fastighet för naturvårdsändamål 2014. Övriga delar av naturreservatet är i privat ägo.

Idag utnyttjas marken enligt följande:

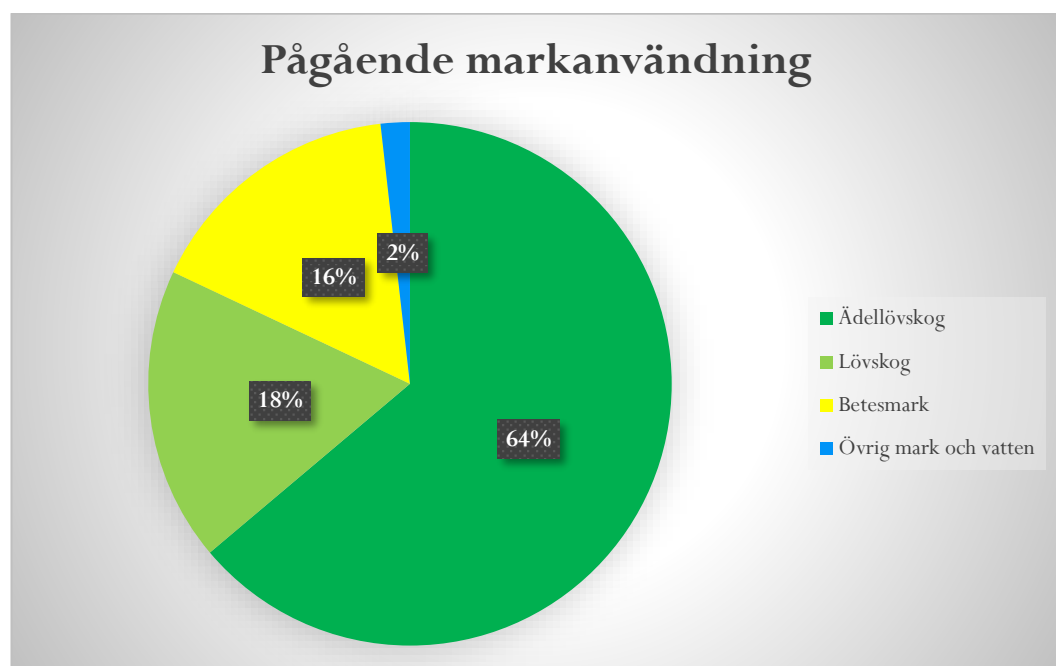

Bild 5. Pågående markanvändning

Markslag	Areal (ha)	Andel i %
Ädellövskog	35,5	63,8
Lövskog	10,1	18,2
Betesmark	9,0	16,2
Övrig mark och vatten	1,1	1,8

2.3 Översiktlig beskrivning av områdets bevarandevärden

2.3.1 Geovetenskapliga, biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden

Geologi

Naturresevatet ligger inom ett geologiskt intressant och säreget landskap som är format av en stagnant (död) ismassa som legat kvar i stora delar av sydvästra Skåne under slutskedet av den senaste istiden. I detta landskap finns s.k. platåleror, vilka är unika för landet. Platålerorna har avsatts i en supraglacial² issjö mot stöd av is, morän och isälvsediment runt om, och indikerar därför en mycket hög grundvattenyta i ismassan. När dödisen smälte bort kom leran att stå kvar som platåer eller som här - i reservatsområdet - som ett höjdområde.

Naturresevatet ligger på cirka 65 meters höjd över havet och berggrunden utgörs av kalksten som överlagras av glacial finlera, lerig morän, kärrtorv och isälvsediment. Jorddjupet är ca 60 meter.

På de högre partierna förekommer platålera (lera som avsatts i småsjöar, uppdämda mellan kvarliggande dödisblock under senaste istiden) medan sluttningszonerna oftast består av grövre material. På grund av det stora lerinslaget har en jordmånstyp av god näringsstatus och med rik vegetation utvecklats i området. Sluttningszonerna översilas i allmänhet av vatten som tillsammans med den bördiga jordmånen ger området goda växtförhållanden. Flera bäckraviner skär genom sluttningarna.

² På ytan av en glaciär

Bild 6. Bäckraviner skär genom lerplatåns sluttningar på flera ställen i reservatet.

Biologiska värden

De biologiska värdena i området är präglade av människans sätt att bruka marken genom tiderna. Före skiftet var bete den dominerande hävdformen i området. Området domineras idag av en ängsbokskog som avsattes för skogsbruk i samband med skiftet under slutet av 1700-talet. Den förhållandevis långa kontinuiteten som trädbärande mark i kombination med en varsam skogsskötsel har sannolikt bidragit starkt till utvecklingen av de höga naturvärden som finns i området idag. Dagens dominerande trädgeneration är mellan 100 till 150 år gammal med höga och raka stammar. Uppe på platån är bokskogen relativt enskiktad och bildar en imponerande "pelarsal" (bild 7). I sluttningszonerna är skogen i allmänhet flerskiktad och på den södra sluttningen finns den mest värdefulla bokskogen, klassad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen (1996). Gamla, vidkroniga träd av hagmarkstyp förekommer allmänt, särskilt i skogsbrynen. Skogsbrynen har en väl utvecklad brynzon med artrika buskage. I bokskogen finns det även inslag av andra ädellövträd, exempelvis skogsalm, avenbok, ek och ask. På mindre ytor förekommer även björk och alkärr (delvis med socklar i de fuktigaste delarna). I den nordvästra och södra delen av naturreservatet finns betesmark. Ett anlagt småvatten finns i naturreservatets sydligaste del. I vattnet förekommer reproduktion av bland annat lövgroda, ätlig groda och större vattensalamander. En markväg leder in till området från landsvägen i väster.

Bild 7. Enskiktad ängsbokskog uppe på lerplatån.

Kärlväxtfloran i området bitvis mycket artrik. Vid en inventering av området under 2004–2005 noterades 265 arter. Bokskogens markvegetation är främst av örtrik typ som är homogent och typiskt utbildad över stora sammanhängande ytor. Området är ur ett nationellt perspektiv ett värdefullt exempel på denna typ av växtsamhällen med stora mattor av vitsippa (*Anemone nemorosa*) och gulsippa (*A. ranunculoides*). På ytor av med växtsamhällen av lågörttyp dominerar gulplister (*Lamium galeobdolon*), harsyra (*Oxalis acetocella*), lundslok (*Melica uniflora*), lundarv (*Stellaria nemorum*) och myska (*Galium odoratum*).

På fuktigare områden i sluttningszonerna är vegetationen av högörttyp, med inslag av ramslök (*Allium ursinum*), skogsbingel (*Mercurialis perennis*) och mer sparsamt hålnunneört (*Corydalis cava*). Här förekommer även skogsknipprot (*Epipactis helleborine*). Andra typiska arter i naturreservatet är storrams (*Polygonatum multiflorum*), sårläka (*Sanicula europaea*) och skogsveronika (*Veronica montana*). Bredbladiga lundgräs som långsvingel (*Festuca gigantea*), hässlebrodd (*Milium effusum*) och de förurningskänsliga arterna skugglosta (*Bromopsis ramosa*) och strävlosta (*B. benekenii*) påträffas ofta utmed bäcken som rinner genom naturreservatet och i lövblandskog på den sluttande lerplatån i naturreservatets nordöstra del. I alkärr och svåmlövskog förekommer bland annat bäckbräsma (*Cardamine armara*), missne (*Calla palustris*) majbräken (*Athyrium filix-femina*), rankstarr (*Carex elongata*), skärmstarr (*C. elongata*), älgört (*Filipendula ulmaria*) och mossor som *Porella*- och *Ulot*-arter. Betesmarkerna innehåller flertal *Carex*-arter, exempelvis vippstarr (*C. paniculata*), brunstarr (*C. acutiformis*), vasstarr (*C. acuta*), piggstarr (*C. spicata*), tagelstarr (*C. appropinquata*) och harstarr (*C. ovalis*).

Epifytiska³ kryptogamer⁴ förekommer relativt sparsamt i naturreservatet, bland annat arter som fällmossa (*Antitrichia curtipendula*) och bokvårtlav (*Pyrenula nitida*).

Död ved i form av lågor, högstubbar och torrträd finns rikligt i vissa delar av naturreservatet, särskilt i bokskogen på den södra sluttningen. Detta skapar goda förutsättningar för en rik vedfunga och evertebratfauna. Bland annat förekommer koralltaggsvamp (*Hericum coralloides*) och sydlig sotticka (*Ischoderma resinosum*) i naturreservatet. Evertebratfaunan⁵ i naturreservatet är inte närmare undersökt, men i det i väster intilliggande Svaneholmsområdet har 17 rödlistade vedinsektsarter hittats.

Fågellivet i reservatet innefattar bland annat röd glada (*Milvus Milvus*) och spillkråka (*Dryocopus martius*). Trakten vid Svaneholm har en rik fladdermusfauna, bland annat förekommer Natura 2000⁶-arten barbastell (*Barbastella barbastellus*).

Naturreservatet ingår till största delen i Natura 2000-nätverket och innehåller livsmiljöer och arter som är förtecknade i direktivets Bilaga 1 respektive Bilaga 2, vilket innebär ett internationellt åtagande att bevara de ingående naturtyperna Näringsfattig bokskog (9110), Näringsrik bokskog (9130) och Svämlövskog (*91E0), se Tabell 1. Svämlövskog är en prioriterad naturtyp inom Natura 2000. Natura 2000-arter och andra hotade arter inom området redovisas i Tabell 2.

**Tabell 1,
Förekommande livsmiljötyper (habitat) enligt art- och
habitatdirektivets Bilaga 1**

Fullgod bevarandestatus (36,2 ha)

KOD	Benämning	Areal (ha)
9130	Näringsrik bokskog	35,5
9110	Näringsfattig bokskog	0,16
9750 (91E0)	Svämlövskog	0,53

Icke fullgod bevarandestatus (0,8 ha)

KOD	Benämning	Areal (ha)
9080	Lövsumpskog	0,40
9750 (91E0)	Svämlövskog	0,42

Utvecklingsmark (0,4 ha)

KOD	Benämning	Areal (ha)
9750 (91E0)	Svämlövskog	0,39

³ Växter som lever utanpå andra växter utan att ta näring eller vatten från dem

⁴ Levande organismer (svampar, växter, bakterier) som sprider och förökar sig med sporer

⁵ Rygggradslösa djur

⁶ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

Förekommade arter enligt art- och habitatdirektivets Bilaga 2

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Förekomst
<i>Barbastella barbastellus</i>	Barbastell	Enstaka observation i trakten

Tabell 2.

Hotade arter och signalarter som rapporterats under 2000-talet från reservatet.

Rödlistade arter enligt ArtDatabanken 2015,

EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (missgynnad), LC (livskraftig)

Uppgift från:

¹ Artportalen

² Natura 2000-arter enligt EU:s fågeldirektiv

³ Arup et al. 2001

⁴ Natura 2000 basinventering 2007

⁵ Pugghattens databas

⁶ Larsson och Larsson 2005

Grupp	Artnamn	Svenskt namn	Hotkategori
Fåglar	<i>Dryocopus martius</i> ²	Spillkråka	NT
Fåglar	<i>Sturnus vulgaris</i> ¹	Stare	VU
Insekter	<i>Satyrrium w-album</i> ¹	Almsnabbvinge	NT
Kärlväxter	<i>Adoxa moschatellina</i> ¹	Desmeknopp	NT
Kärlväxter	<i>Bromopsis benekenii</i> ⁶	Strävlost	NT
Kärlväxter	<i>Bromopsis ramosa</i> ⁶	Skugglost	VU
Kärlväxter	<i>Corydalis cava</i> ¹	Hålnunneört	NT
Kärlväxter	<i>Veronica montana</i> ⁶	Skogsveronika	VU
Lavar	<i>Opegrapha vermicellifera</i> ⁴	Stiftklotterlav	NT
Lavar	<i>Pyrenula nitida</i> ⁴	Bokvårtlav	NT
Svampar	<i>Fistulina hepatica</i> ³	Oxtungssvamp	NT
Svampar	<i>Hericium coralloides</i>	Koralltaggsvamp	NT
Svampar	<i>Inonotus dryadeus</i> ³	Tårticka	VU
Svampar	<i>Inonotus hispidus</i> ³	Pälsticka	VU
Svampar	<i>Ischnoderma resinosum</i> ⁵	Sydlig sötticka	VU
Svampar	<i>Porphyrellus porphyrosporus</i> ⁵	Dystersopp	NT
Svampar	<i>Strobilomyces strobilaceus</i> ⁵	Fjällsopp	LC

Kulturhistoriska värden

Hästhagen ingår i riksintresset för kulturminnesvård K152 som omfattar slottslandskapet kring Svaneholms slott och Stjärneholms slottsruin, vilka har medeltida ursprung. Egendomen är av stort kulturhistoriskt intresse genom enskiftet som startades på godset 1783. Hästhagen var ett av de områden som genom reformen avsattes för aktivt, för sin tid modernt skogsbruk. En grund för detta var att man upphörde med betesdriften och i stället övergick till stallfodring. Under 1800- och 1900-talet har skogen i Hästhagen i stället formats genom medvetet skogsbruk, där den tidigare markägarens varsamma skogsbruk kan ses som ett led i ett kontinuerligt bruk. Mark som avsattes som skog vid skiftet var i många fall avgränsad av jordvallar. Rester av vallarna finns kvar utmed delar av gränsen för naturreservatet och är väl synliga i reservatets sydvästra del (bild 8).

Bild 8. Gränsmarkerande vall i naturreservatets sydvästra del.

De gamla brukningsvägarna från 1800- och 1900-talet finns kvar i olika grader av förfall. Rester av en bro finns där en av brukningsvägarna skär en bäckravin (bild 9).

Bild 9. Rester av en brukningsväg med bro över en bäckravin i naturreservatets norra del.

2.3.2 Friluftsliv

Hästhagen ansluter direkt till Svaneholms strövområde och utgör ett kompletterande vandringsalternativ med utgångspunkt från stigen vid Svaneholmssjöns östra strand. Området saknar markerade stigar och anläggningar för friluftslivet.

2.3.3 Inventeringar, underlagsmaterial m.m.

Underlaget till skötselplanen bygger huvudsakligen på inventeringsmaterial från början av 2000-talet (se källförteckningen) och den bevarandeplan som är kopplad till Natura 2000-området Hästhagen. Vidare bygger skötselplanen till viss del på en utredning av enskifteslandskapet kring Skurup och Svaneholm som utfördes 2002 av Malmö Kulturmiljö på uppdrag av Länsstyrelsen. Uppgifter om rödlistade arter har även hämtats från Artportalen.

Naturreservatet utgör en del av Natura 2000-området Hästhagen, ingår i dåvarande Malmöhus läns Naturvårdsprogram 1996 samt ligger inom ett riksintresse för naturvård (N87) och ett riksintresse för kulturmiljövård (K152).

Området har inventerats av Länsstyrelsen med avseende på ängs- och hagmarker 1990 och av dåvarande Skogsvårdsstyrelsen med avseende på nyckelbiotoper och sumpskog 1996.

3 PLANERAD MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL

3.1 Övergripande bevarande-/kvalitetsmål

Planerad markanvändning:

Markslag	Areal, ha (nuvarande areal, ha)		Andel i % (nuvarande andel %)	
Ädellövskog	42,5	(35,5)	76,4	(63,8)
Lövskog	3,1	(10,1)	5,6	(18,2)
Betesmark	9,0	(9,0)	16,2	(16,2)
Övrig mark och vatten	1,1	(1,1)	1,8	(1,1)

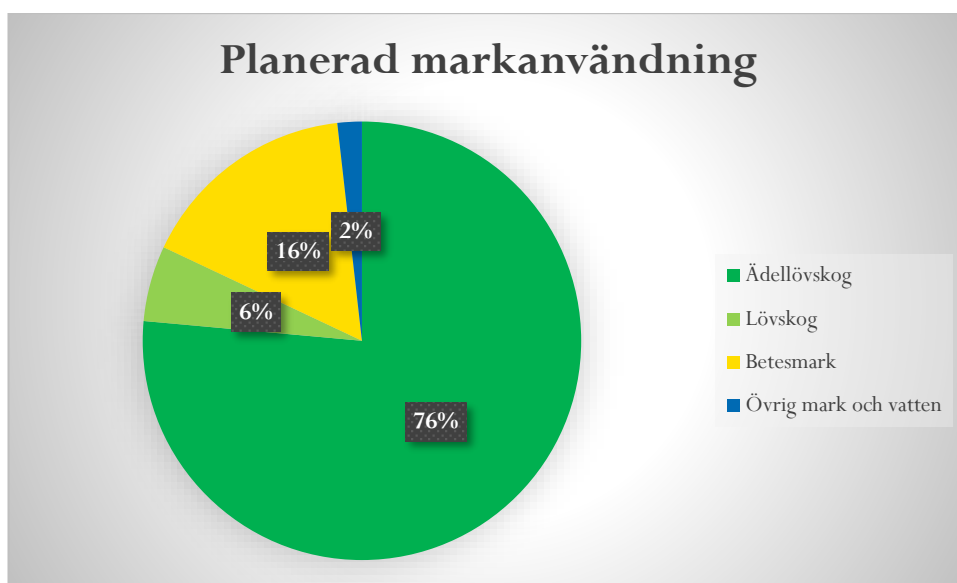

Bild 10. Planerad markanvändning

Det övergripande målet med skötseln av naturreservatet ska vara att bevara ett ädellöv-/lövskogsområde med lång kontinuitet som trädbärande mark. Natura 2000-naturtyperna Näringsfattig bokskog (9110), Näringsrik bokskog (9130) och Svämlövskog (*91E0) ska bibehållas och utvecklas till fullgod bevarandestatus i enlighet med arealuppgifterna i Tabell 1. Skötseln ska leda till bevarande och utveckling av biotoper som utgör en komplett och god livsmiljö för arter som är beroende av naturskogsliknande ädellöv-/lövskog, särskilt Natura 2000-arten barbastell.

Området ska domineras av ädellövskog med inslag av lövskog, svämlövskog och lövsumpskog. Skogen ska ha en långsiktig och kontinuerlig förekomst av död lövved av olika former, dimensioner och nedbrytningsstadier. Mängden död ved i området ska kontinuerligt vara hög. Skogen ska vara flerskiktad och ha en god förekomst av grova och/eller äldre ädellövträd. Vid förvaltningen av naturreservatet ska även hänsyn tas till de rödlistade arter som förekommer i området och som inte klarar att

överleva i alltför slutna skogsmiljöer, exempelvis skugglosta och strävlosta, så att de kan fortleva i livskraftiga populationer. Delar av skogsmarken får därför hävdas genom en begränsad och naturvårdsinriktad skötsel. Betesmarken i området ska utvecklas till naturbetesmark, gärna med inslag av småvatten. Vegetationen i betesmarken får inte innehålla spår av kvävegödselmedel. Hävden av betesmarkerna behöver inte vara årlig utan får gärna variera i syfte att skapa förutsättningar för en större biologisk mångfald. Buskskikt får gärna tillåtas att utvecklas på upp till 25 % av i betesmarkernas samlade areal.

Målet med skötseln av området är även att tillvarata och vårda de kulturhistoriska lämningar som finns i området, främst de jordvallar med anknytning till skiftet som förekommer i området. Vidare bör det finnas information om områdets kulturhistoriska värden och kopplingen till dagens höga naturvärden på skyltar vid angöringsplatser.

Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten så att besökare kan uppleva de värden som finns i området under säkra former. Anläggningar för friluftslivet och informationsskyltar ska underhållas väl.

Ny kunskap ska tillämpas i samband med skötseln av naturreservatet.

3.2 Generella riktlinjer och åtgärder

3.2.1 Biologiska värden

Målet är att större delen området ska utgöras av naturskogsliknande ädellöv-/lövskog. Betesmark ska utgöras av naturbetesmark, gärna med inslag av buskage och småvatten, med en vegetation som saknar spår av näringspåverkan från gödselmedel. För att uppnå målet gäller följande riktlinjer:

- Skogsbruk får inte förekomma i naturreservatet.
- Äldre ädellövskog (äldre än 150 år) och lönsumpskog tillåts att utvecklas fritt. Enstaka, äldre och grova ädellövträd får dock vårdas genom försiktig frihuggning. Vidare får enstaka träd fällas för att skapa luckor för ökat ljusinflöde och för att bibehålla bryn mot söder.
- I yngre och medelålders ädellövskog vidtas åtgärder successivt för att öka mängden grova träd och död ved bl.a. i form av stående träd, högstubbar och lågor, både solbelysta och skuggade. Åtgärder kan exempelvis bestå i luckhuggning och ringbarkning.
- Ädellövvirke får inte transporteras ut ur naturreservatet.
- Transporter i samband med förvaltning av området bör ske på tjälad mark för att minimera markskador i området. Körskador ska återställas omedelbart.

- Befintliga barrträd avvecklas där det är möjligt och omförs till flerskiktad ädellöv- eller lövskog som är rik på grova träd och död ved, bland annat i form av stående träd, högstubbar och lågor. En stor variation av arter ska eftersträvas i bestånden för att skapa större motståndskraft mot klimatförändringar och angrepp av sjukdomar som drabbar specifika arter.
- Död ved lämnas orörd.
- Träd som utgör en fara för allmänhetens säkerhet eller som riskerar att falla över vägar, stigar, ledningar eller intilliggande fastigheter får fällas och flyttas men inte transporteras bort från naturreservatet.
- Lövskog utvecklas genom mycket begränsade skötselåtgärder mot ädellövskog, svåmlövskog eller lövsumpskog. Hänsyn ska tas till de rödlistade, ljuskrävande arter som förekommer i områdena så att de kan utvecklas i livskraftiga populationer.
- Andelen lövsumpskog och svåmlövskog får gärna öka på bekostnad av lövskog,
- Småvatten i jordbruksmark ska hållas fria från skuggande buskage (buskage bör dock finnas på den norra sidan av respektive vatten), fisk och kräftor. Nya vatten får gärna skapas,
- Jordbruksmarken får inte gödslas och ska hävdas genom regelbundet återkommande betesdrift. Beteshävdens behöver inte vara årlig.

3.2.2 Kulturmiljövärden

Kulturhistoriska spår, exempelvis de jordvallar som sannolikt har koppling till skiftet och som främst finns utmed naturreservatets gränser, ska tillvaratas och bevaras i samråd med Kulturmiljöenheten. Delar av marken i naturreservatets västra del får periodvis hävdas genom bete i syfte att återuppta den hävd som förekom i området före skiftet.

3.2.3 Övrig mark, anläggningar och nyttjanderätter

Anläggningar och nyttjanderätter ska underhållas av respektive nyttjanderättsinnehavare på ett sådant sätt att skada inte uppkommer på värden inom naturreservatet. För drift och underhåll av nyttjanderätter och servitut svarar respektive nyttjanderättsinnehavare. Anläggningar för friluftslivet ska vara inbjudande och välsköta och erbjuda allmänheten möjlighet till att uppleva naturreservatet under ostörda och säkra former.

4 MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN

Hela naturvårdsobjektet är indelat i skötselområden, som redovisas och numreras i denna beskrivning och på skötselplanekartan (bilaga E). Skötselområdena redovisas efter pågående markanvändning enligt följande:

- 4.1 Ädellövskog, skötselområde 1
- 4.2 Lövskog, skötselområde 2
- 4.3 Betesmark, skötselområde 3
- 4.4 Övrig mark, skötselområde 4

4.1 SKÖTSELOMRÅDE 1, Ädellövskog

SKÖTSELOMRÅDE 1A till 1D, (totalt cirka 39,5 ha)

Område	Markanvändning	Areal (ha)	Ålder (år)	Mål
1A	Ädellövskog	34,7	150	Ädellövskog
1B	Ädellövskog	0,2	150	Ädellövskog
1C	Ädellövskog	0,1	150	Ädellövskog
1D	Ädellövskog	0,5	150	Ädellövskog

SKÖTSELOMRÅDE 1A - D, Bokskog, (cirka 39,5 ha)

Bild 11. Bokskog uppe på platån i skötselområde 1A.

Beskrivning

Detta skötselområde innehåller Natura 2000-naturtyperna Näringsrik bokskog (9130) och Näringsfattig bokskog (9110), samt mindre ytor som kan utvecklas till någon av dessa naturtyper.

1A är 34,7 ha näringsrik bokskog (9130) med fullgod bevarandestatus.

1B är 0,2 ha ädellövskog som kan utvecklas till näringsrik bokskog.

1C är 0,1 ha näringsfattig bokskog (9110) med fullgod bevarandestatus.

1D är 0,5 ha ädellövskog som kan utvecklas till näringsrik bokskog.

Området består av 90 - 150-årig bokskog med inslag av avenbok, ek, alm och ask, främst ängsbokskog på frisk till fuktig näringsrik mark med rik lundflora. I den sydvästra delen är marken mer torr och näringsfattig och här finns inslag av hedbokskog. I samma område finns även ett litet bestånd av yngre bok. Skogen på platån (bild 12) är en ca 120-årig, enskiktad "pelarsal" som genomkorsas av en gammal brukningsväg. På den östra sluttningen och vid bäckravinen fortsätter den ståtliga, enskiktade skogen.

Bild 12. Gammal brukningsväg genom bokskogen i skötselområde 1A.

På sluttningsszonerna i söder och väster finns äldre (ca 140–150 år), flerskiktad bokskog. Den södra delen har höga biologiska värden och är klassad av Skogsstyrelsen som nyckelbiotop. Även den västra sluttningen är värdefull med många gamla och grova träd av hagmarkstyp i skogsbrynet.

Norr om brukningsvägen har skogen gallrats för föryngring, bitvis med gott resultat. På många ställen har dock föryngringen av bok försvårats på grund av täta uppslag av ask. Föryngringen av bok är mest framgångsrik utmed den norra sluttningen och i naturreservatets nordöstra del medan den är betydligt sämre på platån, söder om brukningsvägen, samt på den östra sluttningen vid bäckravinen.

I reservatets nordvästra del finns ett gammalt grustag, som återbeskogats med bok, ask och alm.

Skogen står på lerig jordmån och är mycket känslig för körskador.

Bild 13. Död ved i bokskogen i den östra delen av skötselområde 1A.

Bevarandemål

Naturskogsliknande ädellövskog. Skogen ska vara olikåldrig och flerskiktad med ett rikligt inslag av gamla, grova träd och död ved. Trädslagsvariationen ska vara stor men bok bör vara det dominerande trädslaget. Buskskiktet ska vara väl utvecklat och artrikt.

Naturtypen Näringsrik bokskog (9130) ska utgöra en areal på minst 32 ha och arealen med naturtypen Näringsfattig bokskog (9110) ska vara minst 0,1 ha. Död ved i form av lågor, högstubbar, torrträd, hålträd och grenar ska vara riklig och bör öka. Gamla och grova träd ska förekomma rikligt i området. Den välutvecklade brynazonen mot åkermarken ska bevaras och underhållas.

Näringsrik bokskog (9130) och Näringsfattig bokskog (9130) ska sammantaget innehålla kompletta livsmiljöer för arter som exempelvis stiftklotterlav (*Opegrapha vermicellifera*), bokvärtlav (*Pyrenula nitida*), fällmossa (*Antitrichia curtipendula*), porella-arter (*Porella spp.*) och ulota-arter (*Uloa spp.*). Vidare ska bokskogarna innehålla miljöer som gynnar förekomsten av barbastell, större vattensalamander och lövgroda.

Floran i de näringsrika bokskogarna bör innehålla lundarv (*Stellaria nemorum*), gulsippa (*Anemone ranunculoides*), hålnunneört (*Corydalis cava*), skogsbingel (*Mercurialis perennis*), sårläka (*Sanicula europaea*), myska (*Galium odoratum*), gulplister (*Lamium galeobdolon*), skogsveronika (*Veronica montana*), storrams (*Polygonatum multiflorum*), lundslok (*Melica uniflora*), strävlost (*Bromopsis benekenii*) och skugglost (*Bromopsis ramosa*) i livskraftiga populationer.

Fungan bör innehålla livskraftiga populationer av oxtungssvamp (*Fistulina hepatica*), koralltaggsvamp (*Hericium coralloides*), tårticka (*Inonotus dryadeus*), pålsticka (*Inonotus hispidus*), sydlig sotticka (*Ischnoderma resinosum*), dystersopp (*Porphyrellus porphyrosporus*) och fjällsopp (*Strobilomyces strobilaceus*).

Åtgärder

Ädellövskog äldre än 150 år tillåts att utvecklas mot naturskogsliknande ädellövskog. Enstaka, äldre och grova ädellövträd får dock vårdas genom försiktig frihuggning. Vidare får enstaka träd fällas för att skapa ljusbrunnar och för att underhålla solexponerade bryn mot söder. I yngre och medelålders ädellövskog ska mängden grova träd och död ved öka markant, bl.a. i form av stående träd, högstubbar och lågor, både solbelysta och skuggade. Begränsad röjning av sly som inte utgörs av bok kan periodvis vara nödvändig för att säkra återväxten av bok. Åtgärder för att öka mängden död ved kan exempelvis bestå i luckhuggning och ringbarkning. Barrträd avvecklas successivt, men endast i den mån det är möjligt med hänsyn till markförhållandena.

Död ved lämnas orörd. Död ved som ligger över stigar får flyttas några meter åt sidan så att stigarna inte blockeras. Ädellövvirke får inte transporteras ut ur naturreservatet. Transporter i samband med förvaltningsåtgärder i av området får endast ske under förutsättning att markskador inte uppkommer.

Träd som utgör en fara för allmänhetens säkerhet eller som riskerar att falla över stigar eller intilliggande fastigheter får fällas och flyttas men inte transporteras bort från naturreservatet.

4.2 SKÖTSELOMRÅDE 2, Lövskog

SKÖTSELOMRÅDE 2A - K, Lövskog, (cirka 10,1 ha)

Område	Markanvändning	Areal (ha)	Ålder (år)	Mål
2A	Svämlövskog	0,5	?	Svämlövskog
2B	Svämlövskog	0,1	?	Svämlövskog
2C	Svämlövskog	0,3	?	Svämlövskog
2D	Lövsumpskog	0,4	?	Lövsumpskog
2E	Lövsumpskog	0,4	?	Lövsumpskog
2F	Lövskog	2,4	?	Ädellövskog
2G	Lövskog	3,5	?	Ädellövskog/bete
2H	Lövskog	1,0	?	Ädellövskog
2I	Lövskog	0,1	?	Ädellövskog
2J	Lövskog	0,9	?	Lövskog
2K	Lövskog	0,5	?	Lövskog

SKÖTSELOMRÅDE 2A till 2K, (totalt cirka 10,1 ha)

Bild 14. Svämlövskog i naturreservatets östra del, delområde 2B.

Beskrivning

Lövskogen är spridd i naturreservatet och av olika beskaffenhet. Beståndsindelningen följer bevarandeplanen för Natura 2000-området. På blöt eller fuktig mark förekommer Svämlövskog (*91E0) och Lövsumpskog (9080). De huvudsakliga trädslagen är klibbal och ask. På torrare mark finns lövskog på gamla vindfällan. I den västligaste delen finns planterad ädellövskog under lövskärm på gammal jordbruksmark.

2A-C är enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området svämlövskog där område 2A har fullgod bevarandestatus medan 2B och 2C inte har fullgod bevarandestatus. Delområdena innehåller fuktig ask- och aldominerad skog i små spridda bestånd där bok inte kan konkurrera med asken. Delområde 2A hyser en intressant lundgräsflora med flera fynd av rödlistade arter, exempelvis skugglosta.

Delområde 2D och E är blöt alskog. Delområde 2D är lövsumpskog som inte har fullgod bevarandestatus. 2E utgör inte någon Natura 2000-naturtyp.

2F – I är lövskog som idag inte är klassad som naturtyp i Natura-2000 men som på sikt kan utvecklas till ädellövskog. 2F och H är ekplanteringar under skärm av lövträd. 2F är en tidigare granplanterad yta i den östra delen av naturreservatet som nu är med planterad ek, björk och al. 2H är en mindre, äldre ekplantering i naturreservatets sydvästra del. 2G är en ädellövplantering på 3,5 ha under lövskärm i naturreservatets västligaste del. 2I är en igenväxande högörtäng som är belägen nära en skjutbana.

Bild 15. Ekplantering på gammalt granhygge i delområde 2F.

Bild 16. Blandädellövplantering på f.d. jordbruksmark (i äldre tider ädellövskog) i delområde 2G.

Bild 17. Igenväxande högörtäng i delområde 2I.

2 J och K är fuktig lövskog som inte innehåller några Natura 2000-naturtyper. Områdena innehåller spontan föryngring av björk, ek, bok, ask, alm och avenbok med kraftigt buskskikt av bland annat fläder, hallon och hassel.

Bevarandemål

Naturskogsliknande ädellöv-, löv- eller lövsumpskog. Skogen ska vara olikåldrig och flerskiktad med ett rikligt inslag av gamla träd och död ved. Natura 2000-naturtypen Svåmlövskog (*91E0) ska utgöra en areal på minst 1,0 ha med typiska arter som bäckbräsa (*Cardamine armara*), majbräken (*Athyrium felix-femina*) och Ulota-arter. Mängden död ved i form av lågor, högstubbar, torrträd, hålträd och grenar ska öka. Vanliga arter i naturtypen Lövsumpskog (9080) ska vara missne (*Calla palustris*), rankstarr (*Carex remota*) och skärmstarr (*C. elongata*) ska förekomma.

Lövskog på torrare mark får gärna tillåtas att utvecklas mot ädellövskog. I delar av området, där det förekommer ljuskrävande och rödlistade arter, ska skogen vara ljus, flerskiktad och luckig. Förekomsten av sällsynta lundgräs ska gynnas, särskilt skugglosta (*Bromopsis ramosa*), strävlosta (*B. benekenii*), långsvingel (*Festuca gigantea*), hässlebrodd (*Milium effusum*), lundelm (*Elymus caninius*) och lundskafting (*Brachypodium sylvaticum*) genom att trädskiktet inte tillåts att sluta sig helt. Delar av område 2 G får hävdas genom bete.

Åtgärder

Svåmlövskog och lövsumpskog lämnas för fri utveckling. Skötseln i övrigt ska uteslutande inriktas på att skapa ett naturskogsliknande tillstånd, gärna med stort eller dominerade inslag av ädellövarter. I områden där det förekommer rödlistade och ljuskrävande arter får delar av bestånden hållas relativt öppna och flerskiktade genom återkommande upptagning av luckor genom plockhuggning. Skötseln i områden med planterad ek inriktas initialt på att gynna tillväxten av ädellövarter med målsättningen att skogen senare tillåts att utvecklas fritt mot naturskogsliknande ädellövskog. Kvarstående barrträd avvecklas successivt, men endast i den mån det är möjligt med hänsyn till markförhållandena. Naturminnet i område 2G ska friröjas. Området får periodvis hävdas genom bete. Död ved i alla former lämnas orörd.

Transporter i samband med förvaltningsåtgärder i av området får endast ske under förutsättning att markskador inte uppkommer.

Träd som utgör en fara för allmänhetens säkerhet eller som riskerar att falla över stigar eller intilliggande fastigheter får fällas och flyttas men inte transporteras bort från naturreservatet.

4.3 SKÖTSELOMRÅDE 3, Betesmark

SKÖTSELOMRÅDE 3A-B, Betesmark, (cirka 9,0 ha)

Område	Markanvändning	Areal (ha)	Ålder (år)	Mål
3A	Kultiverad betesmark	4,0	-	Naturbetesmark
3B	Kultiverad betesmark	5,0	-	Naturbetesmark

Bild 18. Ohävdad betesmark som nyttjats för jakt i delområde 3A.

Beskrivning

Område 3A är en kraftigt näringspåverkad, ohävdad betesmark som ligger i naturreservatets sydligaste del. I betesmarken finns ett större småvatten som utgör ett eget skötselområde.

Vegetationen är trivial och kraftigt påverkad av näringsmedel. Det förekommer mycket tistlar, skräppor och uppslag av salix-arter. I området finns en utfodringsplats för vilt och ett jakttorn. Ett dräneringssystem med brunnar finns utmed den norra kanten av området utmed gränsen mot ädellövskogen. Småvattnet utnyttjas av bland annat lövgroda, ätlig groda och större vattensalamander för reproduktion.

Område 3B ligger i den nordvästra delen av reservatet mellan skogen och vägen mellan Svaneholm och Brodda. Större delen är inhägnad tillsammans med en del av markvägens vändplan och betas årligen av kor (bild 17). Delar av området är fuktigt och hyser en rik starrflora.

Bild 19. Betesmark i delområde 3B.

Bevarandemål

Öppen, ogödslad betesmark, gärna stort inslag av buskage och med småvatten som är fria från fisk och kräftor. Delar av område 3B får tas i anspråk för angöringsplats.

Åtgärder

Område 3A hägnas. Rökning av salix-buskage. Delar av område 3B får tas i anspråk för angöringsplats.

Betesmark hävdas genom regelbundet bete. Hävdens behöver inte vara årlig. Buskage får gärna tillåtas att utvecklas på högst 25 % av skötselområdets areal för att gynna den biologiska mångfalden. Hägnaderna ska ses över regelbundet.

Träd och buskage invid småvattnen hålls efter genom rökning så att de inte skuggar vattenytorna. Träd och buskage bör endast förekomma på den norra sidan av vattnen. Fler småvatten får gärna skapas i skötselområdet.

4.4 SKÖTSELOMRÅDE 4, Övrig mark

SKÖTSELOMRÅDE 4A till 4D, (totalt cirka 1,1 ha)

Område	Markanvändning	Areal (ha)	Ålder (år)	Mål
4A	Vatten i betesmark	0,7	-	Vatten
4B	Vatten i skog	0,1	-	Vatten
4C	Ohävdad vassområde	0,1	-	Vatten
4D	Väg	0,2	-	Väg

SKÖTSELOMRÅDE 4A-D, Övrig mark, (cirka 1,1 ha)

Bild 20. Större småvatten i område 4A.

Beskrivning

Område 4A är ett större, anlagt småvatten på 0,7 som är beläget i ohävdad, kraftigt näringspåverkad jordbruksmark. Vattnet fungerar som reproduktionslokal för bland annat större vattensalamander, lövgroda och ätlig groda.

Område 4B är en mindre vattensamling i ädellövkogen.

Område 4C är ett ohävdad, blött område som är övervuxet av bladvass och brännässlor.

Bild 21. Litet vatten i område 4B.

Område 4D är en markväg mellan allmänna vägen och Hästhagens skog. Markvägen kantas på den norra sidan av en buskridå (bild 18) och avslutas av en vändplan med torrängsvegetation. En låsbar bom finns vid den allmänna vägen.

Bild 22. Markväg i område 4D.

Bild 23. Vändplan i område 4D.

Bevarandemål

Vattnet i område 4A ska vara vattenhållande året runt och hållas fritt från skuggande vegetation på den södra, västra och östra sidan. Buskage bör finnas på den norra strandkanten till skydd för groddjuren. Vattnet ska vara fritt från fisk och kräftor.

Område 4B utvecklas fritt. Område 4 C bör om möjligt utgöras av öppet vatten.

I område 4D ska markvägen med vändplan utgöra brukningsväg till och från naturreservatet för förvaltningsändamål. Buskridån ska bevaras för att underlätta arters spridning och rörelse mellan Svaneholm och Hästhagen. Den östra delen av området kan omformas till en angöringsplats för naturreservatet.

Åtgärder

Område 4A hålls fritt från skuggande träd och buskage på den södra, östra och västra sidan. Förekomst av fisk och kräftor bör bekämpas. Vattnet ska fördjupas om det finns risk för uttorkning ut under delar av året. Öarna bör då tas bort eftersom de kan fungera som plattform för arter som livnär sig på groddjur.

Område 4 B utvecklas fritt. Område 4C får omföras till öppet vatten om det är möjligt. Vägen med vändplan i område 4 D underhålls regelbundet. Angöringsplats kan anläggas om det finns behov och ska då underhållas regelbundet.

5 SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

5.1 GENERELL SAMMANSTÄLLNING AV PLANERINGSOMRÅDEN

Område Nr	Areal (ha)	Nuvarande hävd	Mål	Övrigt
1A - D	35,5	Ädellövskog	Ädellövskog	
2A - C	0,9	Svämlövskog	Svämlövskog	
2D – E	0,8	Lövsumpskog	Lövsumpskog	
2F – I	7,0	Lövskog	Ädellövskog	2G, periodvis beteshävd
2J – K	1,4	Lövskog	Lövskog	
3A – B	9,0	Kulturbetesmark	Naturbetesmark	
4A-B	0,7	Vatten	Vatten	
4C	0,1	Vassområde	Vatten	
4D	0,2	Väg	Väg/Angöring	

5.2 PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	När	Område	Vem	Prio (1-3)	Finansiering
Gränsutmärkning	2019, därefter årligt underhåll	Områden med gräns för naturreservat	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Skyltning	2019, därefter årligt underhåll	Se bilaga E	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Anläggning av stigar och anordningar för friluftslivet	Snarast möjligt, därefter årligt underhåll	Se bilaga E	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag
Skogsskötsel	Vid behov	1-2	Länsstyrelsen	3	Vårdanslag
Drift och underhåll av nyttjanderätter	Vid behov	-	Berörd innehavare	2	Berörd innehavare
Dokumentation av biologiska värden	Vid behov	Alla	Länsstyrelsen	3	Vårdanslag
Uppföljning av skötsel mål	Enligt Naturvårdsverkets riktlinjer	Alla	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Revidering av skötselplan	Vid behov	Alla	Länsstyrelsen	3	Ramanslag
Anläggning och underhåll småvatten	Vid behov	3 och 4	Länsstyrelsen	3	Vårdanslag
Underhåll av stängsel	Årligen	3	Arrendator	1	Arrendator
Skötsel av betesmark	Årligen	3, delvis 2G	Arrendator	1	Arrendator
Uppsättning och underhåll av stängselgenom- gångar	Snarast möjligt, därefter årligt underhåll	3	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Nystängsling	Vid behov	3	Länsstyrelsen	3	Vårdanslag

6 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

6.1 Övergripande kvalitetsmål

Naturreservatet är ett viktigt område för allmänhetens friluftsliv och utgör en del av ett större strövområde vid Svaneholms slott. Dessa värden ska bevaras och utvecklas vidare. Anordningar för friluftslivet ska vara välskötta och ge ett välkomnande intryck för besökare till området.

6.2 Riktlinjer och åtgärder

6.2.1 Tillgänglighet

Naturreservatet utgör en del av ett större friluftsområde kring Svaneholms slott. Området ligger tätortsnära och kan bland annat nås med buss via lokal linje till Svaneholms slott från Skurups tätort. Naturreservatet har ingen egen angöringsplats men ligger på vandringsavstånd från slottet.

Åtgärder:

Förvaltaren får anlägga en mindre angöringsplats på betesmark under förutsättning av att områdets natur- och kulturvärden inte riskerar att skadas.

Ridning

I naturreservatet är det förbjudet att rida annat än på särskilda ridstigar som är upplåtna för ändamålet.

Åtgärder:

Förvaltaren får markera upp särskilda ridstigar med representanter för dem som rider i området men endast under förutsättning av att det inte finns risk för skador på områdets natur- och kulturvärden.

Cykling

I naturreservatet är det förbjudet att framföra cykel annat än på särskilda cykelstigar som är upplåtna för ändamålet.

Åtgärder:

Förvaltaren får markera upp särskilda cykelstigar om behov föreligger under förutsättning av att områdets natur- och kulturvärden inte riskerar att skadas.

Sanitära anordningar och renhållning

Saknas.

Åtgärder:

Nedskräpning regleras i 15 kap. Miljöbalken. Om besöksfrekvensen ökar markant får förvaltaren överväga lämpliga åtgärder i samråd med Skurups kommun.

6.2.3 Information

Informationsskylt finns i område 4D.

Åtgärder:

Informationsskyltarna förnyas och sätts upp av förvaltaren på lämpliga platser.

6.2.4 Utmärkning av naturreservatets gräns

Åtgärder:

Naturreservatets gränser märks ut under 2019 i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar. Gränsutmärkningen underhålls därefter årligen och förnyas vid behov.

7 JAKT, FISKE OCH INVASIVA ARTER

Föreskrifterna innehåller inga restriktioner mot jakt.

Föreskrifterna medger bekämpning av invasiva arter, dvs. arter som kan:

- utrota någon av landets egna arter eller bestånd
- förändra ett helt ekosystem
- vara bärare av nya sjukdomar som angriper inhemska arter
- blanda sig med lokala bestånd
- utkonkurrera hotade arter för resurser och livsutrymme
- hybridisera med landets egna arter

Sykomorlönnska i detta naturreservat inte betraktas som en invasiv art.

8 UPPFÖLJNING AV NATURVÄRDEN

Uppföljning och utvärdering av skötsel av reservatet

Uppföljning sker i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer enligt en särskild uppföljningsplan som tas fram av förvaltaren.

Denna dokumentation ska utgöra underlag vid revideringar av skötselplanen.

9 REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer för hävden. De åtgärder som anges i planen inom ramen för givna riktlinjer ska ses över om uppföljning av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

10 FINANSIERING AV FÖRVALTNINGEN

10.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

10.2 Finansiering av förvaltningen

Bekostas av respektive berörd

markägare/arrendator/nyttjanderättsinnehavare:

- Drift och underhåll av anläggningar, nyttjanderätter (vägar, dikningsföretag, ledningar m.m.)
- Underhåll av stängsel till betesmark.
- Hävd av betesmark.

Förvaltaren (Länsstyrelsen):

- Uppsättning och underhåll av gränsutmärkning och informationsskyltar.
- Produktion av informationsfolder om naturreservatet.
- Upprättande och revidering av skötselplan.
- Åtgärder enligt anvisningar i fastställd skötselplan.
- Anläggning och underhåll av stängselgenomgångar, stigar och leder.
- Anläggning och underhåll av rastplatser med tillhörande anordningar.

- Upprättande av nyttjanderättsavtal.
- Nystängsling av betesmark.
- Anläggning och underhåll av småvatten.

Länsstyrelsen kan teckna avtal med annan part för drift, underhåll och skötsel av anordningar för friluftslivet.

11 KÄLLOR

- Artportalen, ArtDatabanken SLU 2015.
- Arup, U., Hanson, S-Å. & Huggert, L. (Blomberg, P. red.) 2001. Rödlistade arter i sydsånska trådmiljöer. Naturskyddsöreningen i Skåne.
- Brunet, J. 2005. Skånes skogar – historia, mångfald och skydd. Skåne i utveckling 2005:12. 152s. Länsstyrelsen i Skåne län, Malmö.
- Cederberg B, Löfroth M. (eds) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Ekologgruppen i Landskrona AB, 2007. Svaneholmsområdet, Inventering av naturvärden 2006. Skurups kommun 2007.
- Gårdenfors, Ulf, m.fl., 2015, Rödlistade arter i Sverige, ArtDatabanken, SLU
- Larsson, M.A. och Larsson Y. 2005. Floran i Hästhagen norr om Skurup. Botaniska Notiser 138:3.
- Länsstyrelsen i Skåne län 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-område Hästhagen.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Naturvårdsverket 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket 2000. Sydsvenska lövskogar och andra trädbärande marker.
- Riddersporre, M. 2006. Enskifteslandskapet kring Skurup och Svaneholm. Länsstyrelsen i Skåne län, Enheten för kulturmiljövård. Rapport 2006:003.
- Skurups kommun, 1995. Naturvårdsplan för Skurups kommun.
- Skurups kommun, 2014. Naturvårdsprogram för Skurups kommun.

KARTMATERIAL

- Flygbilder från 1940-talet, gis-skikt, Länsstyrelsen.
- Akt 12-SKU-5, Storskifte 1788.
- Akt 12-SKU-60, Storskifte 1861.
- Häradsekonomisk karta 1910-1915
- Jordartskartan 2D Tomelilla SV, SGU Ser. Ae nr 99
- Daniel, Esko. 1992. Beskrivning till jordartskartorna Tomelilla SV och Ystad NV. SGU 1992

Skötselplan för naturreservatet Svaneholm, Hästhagen i Skurups kommun

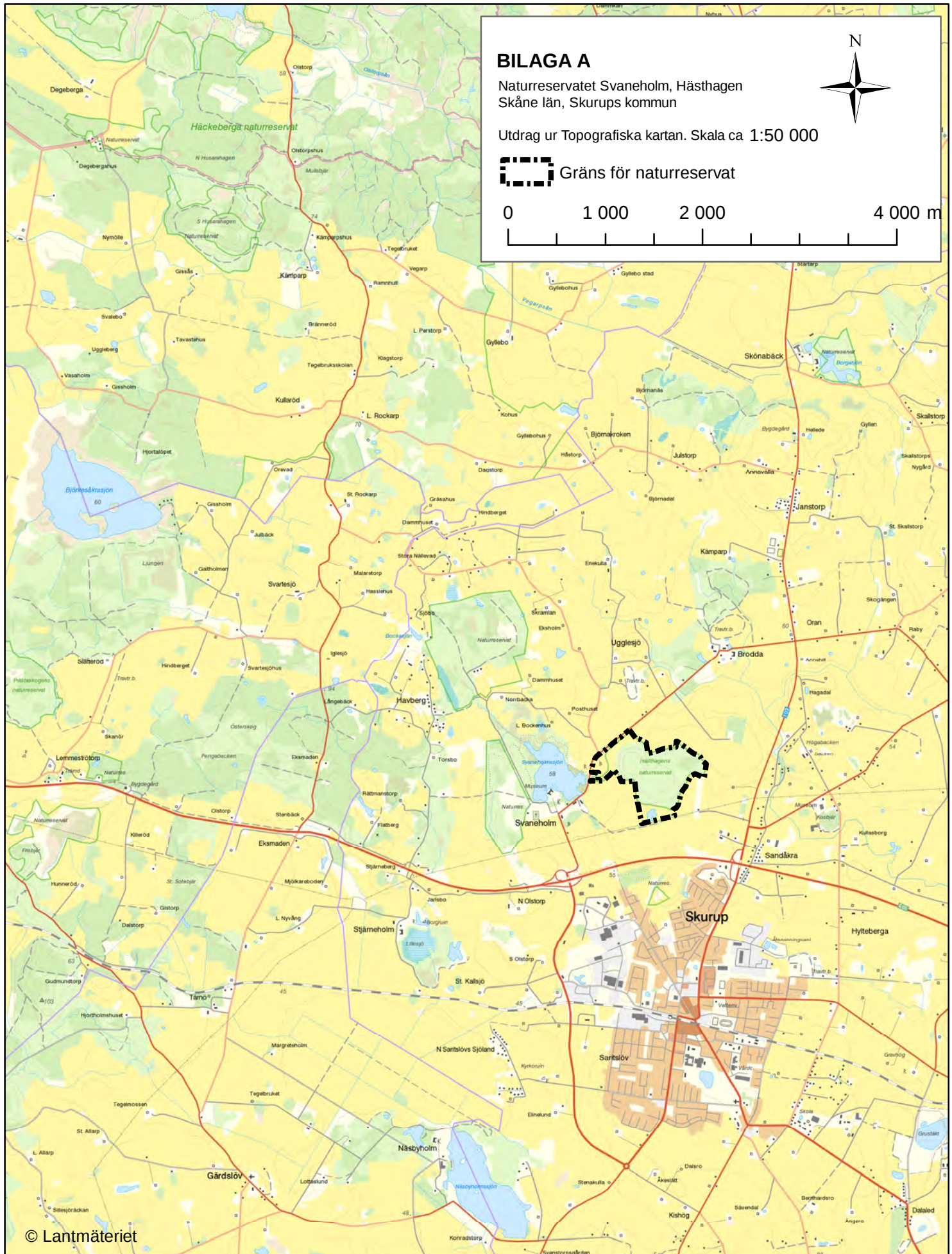
Skötselplanen är ett vägledande dokument som ligger till grund för hur syftet med naturreservatet ska uppnås.

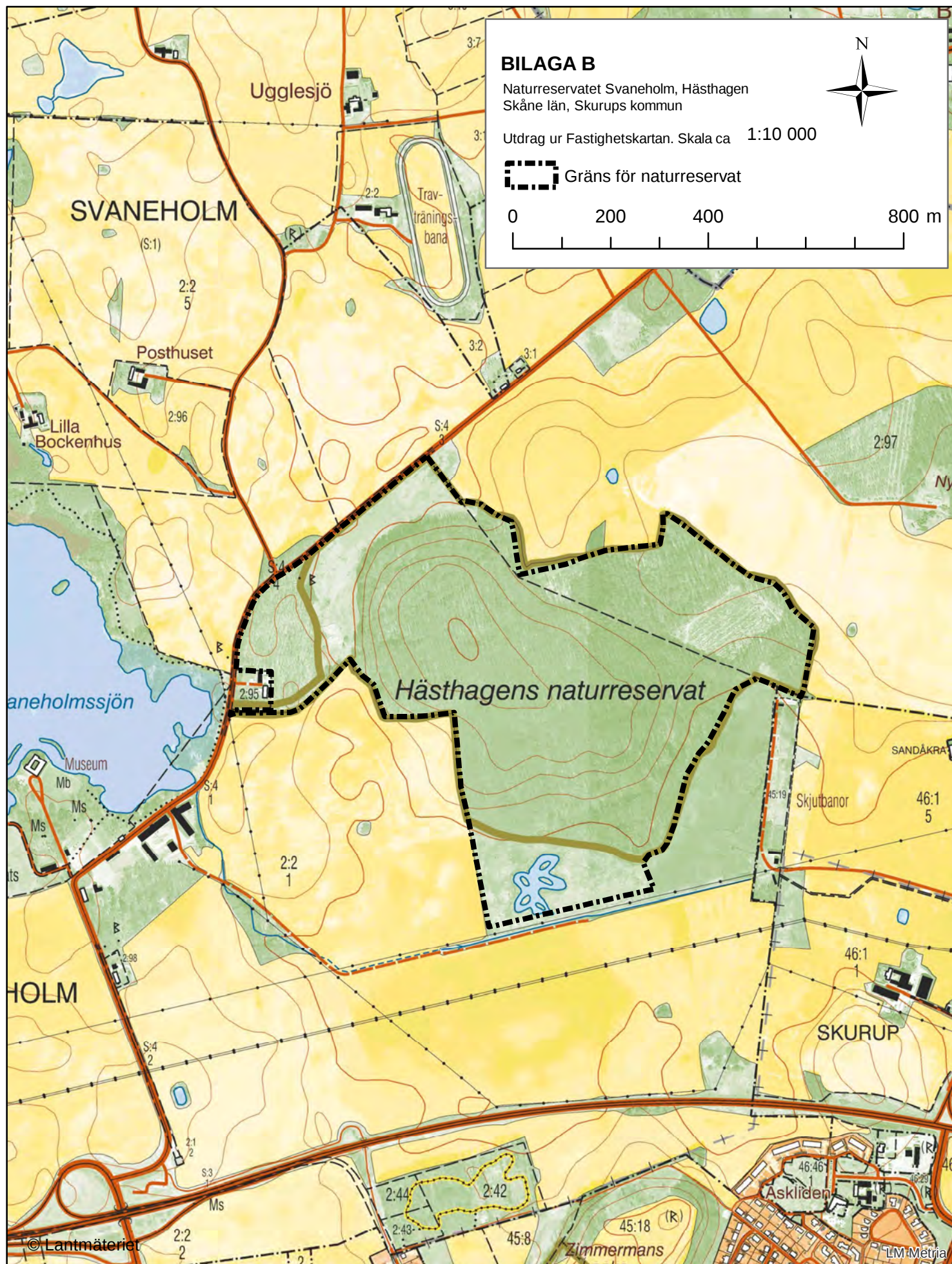
Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla naturskogsliknande skogar med lång kontinuitet som trädbärande mark. Syftet är även att bevara biologisk mångfald och kulturvärden och att ge allmänheten möjligheter att utnyttja området för rekreation och rörligt friluftsliv.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

BILAGA D Planerad markanvändning

Naturreseptatet Svaneholm, Hästhagen
Skåne län, Skurups kommun

Utdrag ur Fastighetskartan. Skala ca 1:6 000

0 100 200 400 m

 Gräns för naturreseptat

 Gammal brukningsväg

 Diken

 Ädellövsog

 Lövsog

 Betesmark

 Vatten

 Vågområde

 Naturminne

 Stig

BILAGA E Skötselplanekarta

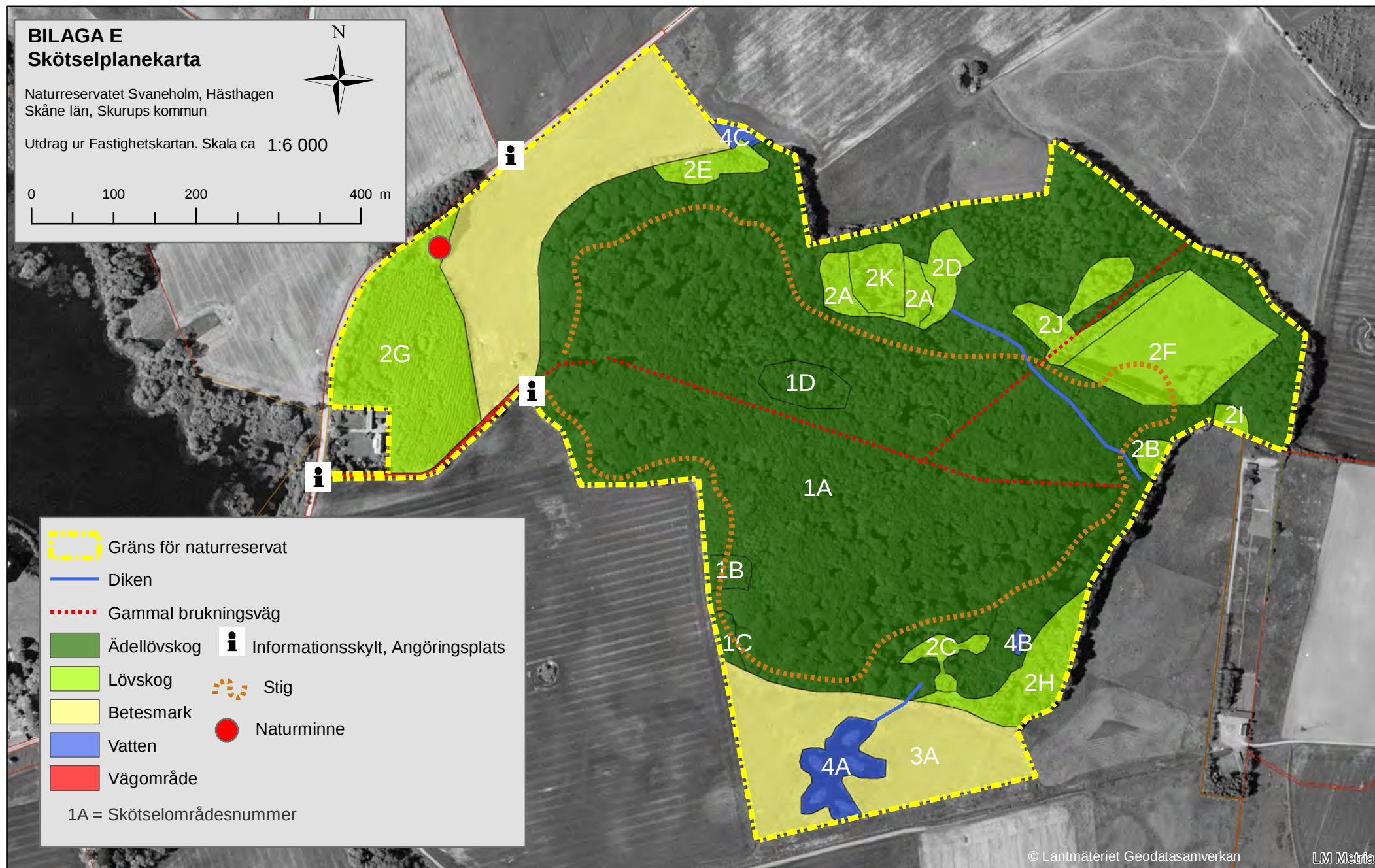
Naturreseptatet Svaneholm, Hästhagen
Skåne län, Skurups kommun

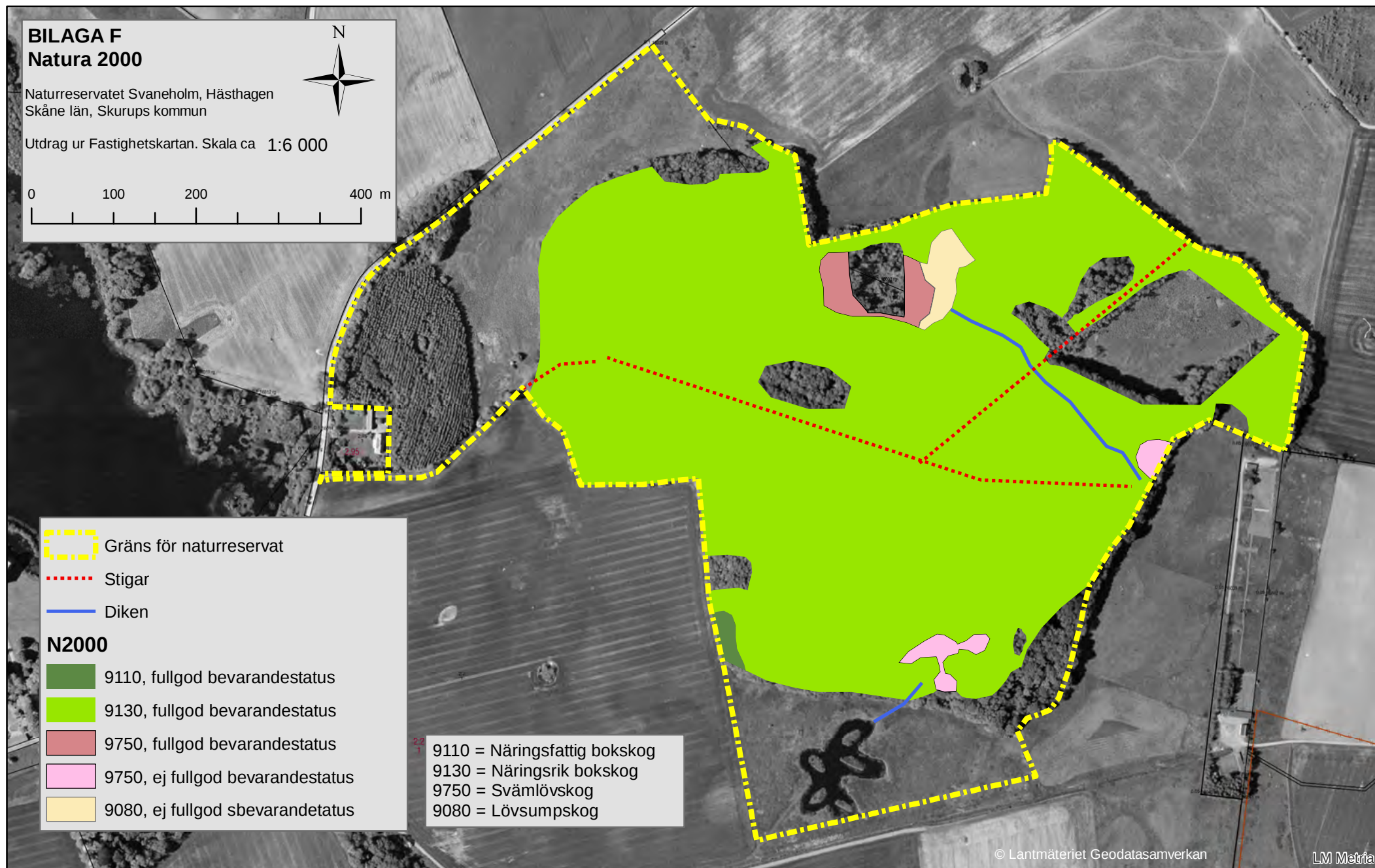
Utdrag ur Fastighetskartan. Skala ca 1:6 000

0 100 200 400 m

- Gräns för naturreseptat
 - Diken
 - Gammal brukningsväg
 - Ädellövsog
 - Lövsog
 - Betesmark
 - Vatten
 - Vägområde
 - Informationsskylt, Angöringsplats
 - Stig
 - Naturminne
- 1A = Skötselområdesnummer

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Mottagare

För att överklaga skriver ni till regeringen, Miljö- och energidepartementet. Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 8 mars 2019. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).